46ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 364 Կ. ՊՈԼԻՍ, 1902 ՅՈՒՆԻՍ 22/5 ՅՈՒԼԻՍ ՇԱԲԱԹ 28 ՊԷՊԻԼ ԷՎՎԷԼ. 22 ՅՈՒՆԻՍ 1318

JOURNAL ARMÉNIEN
MANZOUMÉI-EFKIAR
38, Grand' Rue de la S-Porte, 38
CONSTANTINOPLE

ՑԼԷՐ ԵՒ ՅՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պալաթ Այի Մաստէր, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն արուիր։

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یومی و سیاسی غزیتهدر
اداره‌خانهسی: باب عالی جادهسنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
	Տարեկան	Վեցամեայ
Պոլսոյ համար	80 ղր.	50 ղր.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 Ֆր.	13 Ֆ.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 դրուշ,
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — "ՄԱՆԶՈՒՄԷ,, ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ, ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՑՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

Նիւթերու առատութեան պատճառաւ, «Օրուան Մտածումներ»ը երկուշաբթիի մնաց։

ԹՌՈՒՑԻԿ ԱԿՆԱՐԿՆԵՐ

ԿՐԹՈՒԹԵԱՆ ՇՈՒՐՋԸ

Արեւադարձային այս տապագին օրերուն, երբ չիղերն ու դնդերները կը թուլնան ամենէն պնդակազմ մարդուն իսկ, հանգիստի պէտքն առաւել քան երբեք զգալի է, գոնէ ուսանողներուն և ուսուցիչներուն համար, որոնք տարին ի բուն տքնեցան ապագայ մարդութիւնը շինելու։ Դպրոցներու կազմական կանոնագիրը, բարեդէպ հոգածութեամբ մը, տարեկան հարցաքննութեանց լուկիչ յօդնութիւններէն փրկած է ուսանողութիւնը, գոնէ սա՝ ամառնային տօթագին օրերուն մէջ, այդ գործը Աֆրիկի զուարթ օրերուն վերապահելով։ Բայց չեմ հաւակար թէ ինչո՞ւ նոյն հոգածութիւնը չէ ունեցած չրջանաւարտներուն և ուսուցչական ընտրելիներուն համար. այդ գործն ալ չէ՞ր կրնար ձմեռամուտին թողուիլ, նոյնքան բարեդիպութեամբ։

Ահա սկսաւ կամ սկսելու վրայ է ընդհանուր արձակուրդը։ Եթէ ուսանողք զուարթ են, ոչ նուազ ցնծութեան մէջ են նաեւ ուսուցիչները. առանձնաշնորհեալ դասակարգ, որ տարին գոնէ ամիս մը հանգիստ կ'առնէ, իր ապառած ուժերը կազդուրելու համար։ Այս տարի երկու պատճառ աւելի ունի ցնծութեան, չէ՞ մի որ Ուսումն. Խորհուրդը տարին իրեն համար աքնեցաւ, Օգնութեան Սնտուկը հաստատեց, ապահովագրութեան ամենէն չահաւոր պայմանները փնտռեց գտաւ, ներկան ապահովելէն ետք ապագան ալ զանց չդրաւ։ Ա՛լ կրնան հանգիստ սրտով, անդորր մտքով, յուսալից ոգւով վայելել իրենց արձակուրդը, միայն թէ Պատ. Հոգաբարձուներն ալ փութկոտութիւն ունենան իրենց անունն արդարացնելու, դրամական հոգը բառնալով դպրոցին պաշտօնէութեան, դիւրուած ամսաթոշակներուն վճարմամբ։ Պարիսիարքարանի պաշտօնէութեան վերա՛յ ալ նախանձելու պատճառ մը չունին։ Եթէ անոնք Մայրաքաղաքի Սնտուկ ունին, իրենք ալ Օգնութեան Սնտուկ ունին։ Արդէն վարժուած էինք, մեր բերնին ջուրերը վազցնելով. մերթ ընդ մերթ լրագրոց մէջ կարդալու թէ Պարիսիարքարանի Խնայողութեան Սընտուկն այսօր երկու, վաղը երեք, ուրիշ օր մը չորս հատ Քրէտի Ֆոնսիէ էժիրսիէն գներ է, որոնք բախտի մէկ հարուածով խոշոր գումարներ չահելու հեռանկարը կը ցոլացնեն. ահա՛ տուեալ օրինակէն քաջալերուած, Ուսուցչաց Օգնութեան Սնտուկի Հոգաբարձութիւնն ալ իր պատրաստ դրամագլխին կէսը որոշեր է յատկացնել այդ արժեթուղթերէն գնելու, որպէսզի տոկոսաւոր և թէ՛ պարգեւաւոր են եղեր։ Իրաւ որ չէինք գիտեր։ Ուրեմն հիմա կը մնայ մեզ մաղթել որ սանկ քանի մը հազար ֆրանքի պարգեւ մը վիճակէր այդ հէք Սնտուկին, որպէս զի պայմանագրեալ դրամագլուխը չուտով ամբողջանար, և Սնտուկն ի վիճակի ըլլար իր օգնութեան ձեռքը կարկառելու. այն կարօտ ուսուցիչներուն, որք այժմէն իր դուռը ափ են առեր։ Եթէ ասանկ յոյժ բաղձալի բաղդաւորութիւն մը չգուգադիպի, կ'երեւի թէ Հոգաբարձութիւնը դեռ շատ պիտի սպասէ որ դրամագլուխն ամբողջանայ։ Ինչ պիտի ըլլար արդեօք, եթէ դրամագլուխ մը նուիրեր, կամ քանի՞ տարի սպասել հարկ պիտի ըլլար, եթէ չըլլար մեր արժանապատիւ ուսուցչապետին առատաձեռնութիւնը որ մէկ անգամէն վեհանձնաբար հարիւր հազար ֆրանկ նոր նոյնքան վեհանձնաբար նորոգուած քաջալերական դրամարկղ։ Բայց մի՛ հոգ ընէք։ Օգնութեան Սընտուկին դրամագլուխը թանձրացնելու համար, միջոցներ խորհուելու վրայ են։ Կազդ երբ ձեր նորածին զաւակը եկեղեցի անելիք մկրտելու, կամ ուէ՛ գործի համար Պարիսիարքարան դիմք, դանձանակ մը կամ անդորրագիր մը պիտի ներկայացնեն ձեզ, ձեր կամաւոր նուէրն ստանալու, որ կամաց կամաց պարտաւորիչ հանգամանք մը պիտի ստանայ։ Հացագին, մսագին, անցագին, մկրտագին և այլ շատ մը ...գիներու նման որոնք կը գանձուին Եկեղեցւոյ եօթն Խորհուրդներու մատակարարման առթիւ։ Ինչո՞ւ ապագայ երախտագիտութեան գին մ'ալ կանխիկ չգանձեն նորածին մանուկէն կամ ծնելիքէն։ Է՛հ, մի՛ ըսէք թէ խորհող միտքեր չունինք։

*** Ուսուցչաց Օգնութեան Սընտուկէն վերջ, կարգը չէ՞ եկած արդեօք Օգնութեան Անտուկ մ'ալ հաստատելու ի նպաստ Ուսանող Մանկութեան։ Այս ալ կ'սպասենք մեր բանիրուն Ուսումն. Խորհուրդէն։ Առանձնաշնորհեալ դասակարգերու ի ծէզ բախտաւոր զաւակները դպրոցական արձակուրդը պիտի վայելեն Վոսփորի գեղազուարճ ափերուն, կամ հովանուտ բարձունքներուն վրայ, իրենց գործովտ գուրգուրգա ծնողներուն հովանիին տակ, որք բան մը պակաս պիտի չթողուն արձակուրդի կեանքը զուարթօրէն ըմբոշխնել տալու համար։ Հապա անոնց ոչ-ունեւոր դասակից դպրոցակիցները։ Մէ՞վ պիտի խորհի զանոնք։ Այս զրկեալները, ո՞ւր որ ալ ըլլան, դպրոցէն ներս թէ դուրս, առօրեայ պարտականութեանց կապանքով կաչկանդուած թէ ոչ, միշտ զրկուած կը մնան մանկական կեանքի վայելքներէն։ Ա՜խ, դպրոցական Սնտուկներու վիճակն ինչո՞ւ չի ներեր, որ գոնէ սա՝ արձակուրդի ամսուն մէջ մէյ մէկ գումար սահմանեն թաղին աղքատիկ տղոց վայելել տալու մերթ ընդ մերթ կազդուրիչ և հրահանգիչ պտոյտներ, առաջնորդութեամբ իրենց դաստիարակներուն որոնք ոչ նուազ պէտք ունին հրահանգուելու։ Կ. Պոլիս, ի բնէ պատմական քաղաք, լի պատուական վայրերով, հինաւուրց չէնքերով, գեղաձիգ զբօսավայրերով, որոնք օտար զբօսաշրջիկին ուշն և ուրուշը կը գրաւեն, անծանօթ կը մնայ մեր աղքատիկ մանկութեան։ Մրքան հրահանգիչ և զուարթացուցիչ պիտի ըլլային կազմաւորեալ զբօսական պտոյտներ, որք տրղուն մարմինը կազդուրելէ զատ մտքին հորիզոնն ալ պիտի ընդլայնէին։ Բայց դրամով կ'ըլլայ, պիտի ըսէք Անշուշտ, առանց դրամի Պապանիչ մը անգամ չըսուիր։ Տարւոյն մէջ 3-4 կրթական պտոյտներ կազմաւորելու համար դրամ չի պակսիր։ Եթէ դպրոցական Հոգաբարձութիւնք չեն կրնար իրենց սնտուկէն դրամ յատկացնել, գէթ կրնան միջոցներ խորհիլ, թաղին գթոտ մեծամեծներուն դիմել, կամ գոնէ այդ նպատակաւ պնակ մ'ալ աւելցնել շաբաթուան ոսկեփայլ պնակներուն շարքին վրայ, չմոռնալով վրան, խոշոր տառերով գրել թէ «Պնակս ձեր զաւակներուն կրթական պտոյտներուն համար է, անտես մի՛ առնէք», տեսէք թէ անտես առնող ծնողք մը պիտի ըլլա՞յ։ Բայց աւելին կայ. սա դպրոցներուն մէջ ծախսուած գիրքերուն, թուղթերուն, գրիչներուն աւելորդ չանն ո՞ւր կ'երթայ, ինչո՞ւ չփնտռենք չհասկնանք։ Թող չըսեն մեզ թէ աղքատներուն ձրի գիրք կը տրուի. ատիկա խաբուսիկ բացատրութիւն մ'է։ Իրականութիւնը սա է որ ամսաթոշակներու անկանոն վճարմանց պատուն, անօրէնին կամ աւագ ուսուցչի գրպանը կը մտնէ անգամ մ'ալ դուրս չելնելու պայմանաւ։ Մեր օրով, դպրոցներն իրենց թանգարաններն ունէին, ուր հին և նոր մատենագրութեանց գոհարներն իրենց տեղերն ունէին։ Անոնք կը գնուէին դպրոցին մէջ ծախսուած գրքին ու թղթին արտադրած շահովը, չմոռցուելով նաև աղքատիկ ուսանողը։ Բայց հիմակ ալ կա՞ն թէ ոչ։ Մեր գիտցածը սա է որ չկայ դպրոցի անօրէն կամ աւագ ուսուցիչ, որ իր ընթացիկ հաշիւը չունենայ գրավաճառի մը հետ, որուն սակէ քանի մը հարիւր ղրուշն ալ կախածոյ ըրած է, յետոյ կուլ տալու կամ ուրանալու համար։ Բայց չկարծէք որ խաբուողը գրավաճառն է։ Խաբուողը ծնողքներն են։ Ճարպիկ գրավաճառը, կամ գրքի գործակալութիւնը,— վասն զի ադ ալ ունինք,— իր բանը գործը գիտէ։ Նոր հրատարակուած գործ մը, որ Ուսումն. Խորհուրդէն ալ վաւերացուած չըլլայ, դպրոցը մտցնելու միակ միջոցն է ընթացիկ հաշիւ մը բանալ առաջին ներկայացող տնօրէնին կամ աւագ ուսուցչին։ Ան ալ, իր գրպանին հաշուին աւելի հոգածու, անխռով սրտով կը վերցնէ արդէն գործածուած համանման ու վաւերացեալ գործը, և անոր տեղ կը դնէ ոչ-վաւերացեալը, որուն գեղջն 100ին 5-10 աւելի ըլլալու է, դիւրահասկնալի պատճառաւ, 7-8 ղրուշով աշակերտին գործը լմնցնելիք քանի մը գրքերու տեղ 30-40 ղրուշի ծախելու նպատակաւ յօրինուած գիրք մը, որ մեր ամէն մեղքերուն վրայ 10 հատորէ կը բաղկանայ եղեր, նոյն իսկ թաղային մեծ դպրոց մը մտցնելու յաջողեր է ճարպիկ հրատարակիչը, թէև երբեք վաւերացեալ եւ վաւերացուելու արժանի չըլլայ, գիտէ՞ք ինչպէս, կէս առ կէս գնով, 200 հատ գնուելու պայմանաւ։ Արդ, տեղն է հարցնել թէ ո՞ւր գնաց այդ շահը, որ նոյն ինքն ծնողքներուն գրպանէն ելաւ։

Արձակուրդի, հանգիստի եղանակին մէջ ենք, բայց մի՛ կարծէք որ մեր անօրէններն ու աւագ ուսուցիչները դուլ ու հանգիստ կ'առնեն։ Փութկոտ երթեւեկութիւններու մէջ են, գրատուները՝ սակարկութիւնները լմնցնելու, հոգաբարձուներու գրասենեակները, իրարու օտար առնելու համար, այնպէս որ պաշտօնազրկութեան հեռանկարը Դամոկլէսի սուրին պէս, կախուած է իրենց գլխուն վրայ։ Ուսումն. Խորհուրդը կը հետաքրքրուի այս գործառնութիւններով, հարցուցած փնտռած ուներ՞։ Եթէ ցարդ հարցուցած չուներ, այսուհետեւ հարցնելու իրաւունք,— պարտք պիտի ըսէինք,— չունի՞։

Մ—Կ

ՃԱՆՉԻՈՐ ԴԷՄՔԵՐ

ՄԻՔԱՅԷԼ ՇԱՄՏԱՆՃԵԱՆ

[Բ. ԵՐԿՎԵՑԵԱԿԻՍ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐ 13.Ը]

Անցած տարի ձմեռամուտին էր, երբ սանկ բան մը ըսի այս էջերուն մէջ՝ Ա. Երկվեցեակիս լենալու պատճառն. — «Փակելու համար տպարան, «պակեր մը պէտք էր ինծի, պակե՛ր «մը որ կարենար շուք ձգել բոլոր միւս «ներուն վրայ»։ Շուտը սատ տեղ իր գրաբար առումովը կ'բարկուած էր։ Ցորեկերը անխուսափելի եղաւ։

Եւ որովհետեւ Բ. Երկվեցեակիս մէջերը այդ բանը տեղի ունեցաւ... (եկո՛ւր գրաբարին մի՛ դիմեր նայիմ,) յանկին Դուրեան Սրբազանի. ուստի սա 12երորդը չեմ կարծեր որ «փակելու համար»ս միտք ձգէ հիմայ։

***

Սկսինք։

Կազմատարը կը կործի։ Տեղը չեղ ըլլալուն՝ մեկանը կը քալէ վար, վերերը հետզհետէ Թորուելով հասնելով, իսկ ստորոտը խառնելով մեծակալ կուտակուտի մը մէջ։ Այս պատկերը կը ներկայի աչքիս, ամէն անգամ որ Միքայէլին մօրուքը տեսնամ։

Տարիքին, գարուն տարիքին՝ չէ՛ գացած ծանրգուխ երեւնալու իր հանդարտ, ձմե՛ռ չարժուձեւը։

Թուխ թաւարծի դէմքը և արծուի ռունգեր։ Մորթը ազնիւ սեկի բացուածքները և անոր ստոյն փալքը հացած է։ Երբոր քալէ, ձեռքի ցուպին համաչափ՝ կը կարկինանա սրունքները, թող տալով ոքտէնկոթին թոյլ դուներուն որ բացուին գոցուին հողմավար։ Այդ տարազին պէս աւանդական է ինչ որ կայ իր հրապարակագրի ուղղին մէջ պիտու՝ հասարակութեան համար։

Դէպ ի ականջներուն բաց փեղկերը թեւ նեցած է ակնոց մը, որուն կոթերը աչքէն բաւական մը հեռու կը պահեն իրենց հոթի ապակիները։ Այդ խոշորացոյց convexներուն տակ է որ ակնարկը կրկնակի մեծցած՝ պաղելու ապշագին երեւոյթը կ'ստանայ։

Խմբագրատուն մընչի օր մը։ Գրաշարին մէկը գէմս կայներ կը շաղակրատէր, երբ անծանօթ մը ներս մտաւ և խօսակցիս դառնալով, — «Ներեցէք, տա՛ր խմբագիր»ով սկիզբ առաւ խօսելու։ Գրաշարը խմբագիր կարծելու սասիճան կերպարանափոխ ընողը ըսե՞մ ի՞նչ էր,... ականջին ետին մոռցուած գրիչ մը։ Ճիշդ ատոր պէս, Շամանճեան որչափ մը Գերմանիա մնալուն կը պարտի իր անունին խծպուած «գիտուն» մակդիրը, այնչափ մըն ալ գործածած այդ տարօրինապէս հատ, թափանցիկ ու ցոլացիկ աչքի ընդդիմին։

Ցառեռես չենք մտածելու չափ որ այս կարճատեսութիւնէն պլչկուած ըլլայ իր հեռատեսեալ արժանիքը։ Ամիկա օր մը չէ օր մը պիտի գայ անշուշտ ողջունել զինքը, ի՞նչ փոյթ եթէ նո՛յն իսկ ալեւոյթին մէջ։ Իրաւ, թեւ ու թռիչ կը պակսին Շամանճեանի, բայց ինքը ունի բան մը որ ատոնցմէ երկարակեցն է, ոգ։ Մրջունը անցա՞ զթիմ ենթի։ — Այո՛, կը պատասխանէ առակը։

Իրիկունները զինքը պիտի գտնէք մեր Իւսկիւտարի բարձունքներուն վրայ չրջուն, միս մինաւոր, կմկմ քալուածքով մը, գլուխը վեր բռնած՝ դէպ ի մայրամուտ հորիզոնը, ֆանկ խոսին ինչ վեհութեամբ որ կը նայի բարձրահասակ բարի ուղղա՝ աչքը կեռ մը խուփ։ Բարի սիրտ մը ունի Միքայէլ, դուրսէն յայտնի չեներ բնաւ իսկութիւնը։ Ինչ որ կ'ընէ յայտնի այդ դուրսէն՝ սաւուցիկ նկատուող վարուելու կերպն է այն, չարաթապան անձի մը հմուկ, սմեռուկ կերպարանքովը։ Հիւսիսի Գրականութիւնը երած է իր վրայ այդ ազդեցութիւնը, ըսին ինծի, ու ես խելքի մօտ գտայ այս խօսքը։ Ապա թէ ոչ, — տեսնուած ընկերներէն դասելով մանաւանդ, — ոչինչ ունի ասնիկա որ իր արիւնի տարբերութիւնը հերքէ։

Մէկը թող չի սրբանայ որ կեանքին մէջ փառաէրի մարմաջէ մը չէ խողտացած բնաւ. եթէ արտաքուստ ցո՛ց ալ չի տայ ատանկ բան մը, ծածկօրէն լկուած է անկէ անպատճառ. վասն զի «մեծ երեւնալու իղձը, յանձանգ մը չէ մարդուս վրայ, հապա ախտ մը»։ Բան մը պատմեմ, մանկ կ'ընէ՞ք»։ — Բարեկամներէս մին օր մը այցելութիւն կ'ուզէ տալ իրեն, Գերմանիայէն դարձին առիթով։ Իրանը բոլոր կոխուելու վրայ՝ վարագոյրին օճառուտին մէջէն Շամտան կը նշմարէ եկողը ու կ'երթայ նստիլ հորիզոնապէս սալոնին եռակըմ. բանոցին վրայ։ Երբոր հիւրը ներս կը մտնէ, ան «Ալկէմյանէ Զայթունկ»ի մը սաւանակերպ բացուածքին ետեւ ապատանած՝ կարդալ կը ծեքնայէր, նայուածքը սինակներուն մէջ խորասոյզ։ Մղներներուն ճռինչը սթափեցուցած էր մեծ գրագէտը, որ հիմայ կէս մը չտկուած՝ ճանչնալ փորձելու զարմացկոտ հայեացքը կը ձգէր ներս մտնողին վրայ։

—«Օ՜օ... սա ո՞ր հով փչեց»։

Զգի վարագոյրն։ Ականջնին խօսի հին թատերդակներուն։

***

Պատանութեանը ի՛նք ալ երգած է Տարփանքը՝ իր հառաչներու և աւաչներու ընթացիկ ու թաքիկ gammeներովը։ Կարդացէք «Վախ իմ սէրս»ը, «Հարսնուկներ»ը, և այլն։

Երբեմնի յուշուածով «Արեւելք»ներուն մէջ երեւան եկող այս պզտիկ բանաստեղծը որ «Քամահանքներ» կը գրէր՝ մէկէն ի մէկ թոթվուած իր օդային դաւանանքէն՝ քամահանքին է՛ն իմաստունը փորձած է ընել։ — Գերմանիա անցնել, հոն... (եաեւէն գալիքը չըսած՝ հակցաք կարծեմ,) գրական մարդ պատրաստուելու համար։

Սեղրոսեան, երիտասարդ հայ վիպագիրը իր մէկ քանի կտոր գեղահիւս երկասիրութիւններուն մէջ (մե՛ղք որ ատոնց վրայ գնա՞հատական գրագատական մը երբեք չերեւցաւ հոս,) դէմքեր մը ցուցուցած է մեզի, կամքի, նկարագրի տէր լուրջ տղաքներ, նո՛յն երկիրը ուսած, կրթութեան գործին սեւեռուն, և սիրաար՝ առողջ լայնութեան։ Միքայէլ եթէ այդ typeերուն հետ ամբոխիին չի նմանանար, վասն հով մը ունի տակայն որ լման զանոնք կը յիշեցնէ։ Կրթ. օգտակար սկզբունքներ չբերաւէլ, բերա՛ւ Լայրցիկէն, և հետզհետէ ատոնց սերմնացանը ըրաւ ատեն մը հանդէս «Մարդիկ»ի, վերջէն իր օրով «Մասիս»ի, իսկ հիմայ ասանոց իրիկնաթերթին մէջ։

Միայն թէ, եթէ ինք հանկէց բերաւ չունչը գերմանական ջղուտ գրականութեան, տեղը՝ ձգեց անուշ չեշտը իր ատմիկ լեզուին։ Հիմայ ոճ մը ունի զոր քերականօրէն չես կրնար քակել, և լեզու մը՝ որ հայերէն է, որչափ որ մածուն է «մածունի արեան»ը։ Սա երկուքը, — «մարգկանական» ածականը՝ որ իր սեպականութիւնն է, և «գրականական»ը՝ որ ռուսահայերուն, — դար մը անդադար գրուին, նորէ՞ն չը սիրուին պիտի. ի՞նչ կ'ուզեն թող ըսեն։

Դիտա՞ծ էք, քիչ կամ շատ՝ ամէն անհատ որ գրականութեան և հրապարակագրութեան կրկին դաշտերուն վրայ եկած է ման, օրին մէկը բերուած է դիմակ մը անցուցել իր անունին։ Օրինակին ինքն ալ հետեւած է, ընտրելով Սկեպտիկ ստանունը։ «Ապրած ըլլալ» իր յօդուածէն հատուած մը ահա։

...«Եթէ մարդ կ'ուզէ ճշմարտապէս ապրած ըլլալ, կ'ուզէ ըմբռնել «անհատականութեան ամէնէն ծածուկ յատկութիւնները, և պահանջը ունի իր «հոգւոյն մէջ ամէնէն ազնիւ ձգտումները յառաջացնելու, որպէս զի իր «անհատականութեան ո՛չ մէկ փուլը «կորստեան չի մատնուի, այն ատեն «ամենէն մեծ վայելքը պէտք է փնտռէ «կամքի ա՛յն ուժին մէջ, որով մարդկային չահագրգռութիւնները կ'ընդարձակուին»։ Ի՞նչ պակաս է, պիտի հարցնէք, ասոր մէջ։ Վայրկեա՛ն մը։

—«Համմէ՝, գէ՛ղ եմ եղեր, կը պնդէր մայրս անցածն՝ օրուան կերակուրին համար։

=«Ո՞վ ըսաւ, պատուակա՛ն մայրիկ, բայց ազը մոռցեր ես դնել, «Ա՛ՂԸ»։

Այնուհետեւ Շամտանճեան սովորութիւն ունի Ջիւ, Դէրդ և այս դասակարգի բառեր թեքել իր պարբերութիւններուն մէջ, ուշադրութիւն ըրած էք. ճիշդ բնաբանական դասընթացքի մը պէս՝ ուր չի քաշուիր չարուիլ քով քովի աղիքն ու քաղիրթը, ընդերքն ու դնդերքը, և այլովքն հանդերձ։

***

Գիտուններու երկիրէն իր դարձէն ի վեր Միքայէլ կող կողի աշխատակցութիւն մը սկսած, գրեթէ հիմնած է ալ Անտոնեան Արամի հետ։ Անոր գրչի պայքարներուն հսկած է միշտ, ջանալով մեղմել բոլոր այն թեքութիւնները՝ որ հակամէտ էին դուրս գալու միւսին նկարագիրէն։ Այս կէտին մէջ ոչինչ կը չափազանցեմ. Արամը ի՞նքը ըսաւ չաթթնոր։

Գրական այս օգտակա՛ր կերպով անդոյզ եղբայրութիւնը կը յիշեցնէ ինծի այն ջուխտ ծառակները որ բաղնիքներու մէջ տակէ տակ չենուած են, — զովին քով խժացող ջուրը, տակէ՝ լուացուելիք եղկ ջուրը գոյացնելու համար։

Զինքը չի քաշողներ չատ եղած են։ Պատճառ կա՞յ մի, չեմ գիտեր։ Քաշել մը կայ էապէս, բայց որը վա՛ր քաշէն է այն, որը՝ վեր։ Ատ տղան գերմանակային մէջ մխած է իր ամէն ուժերը, կ'ըսէր մէկը։ Սամմակն ալ «Հէրֆքն Ֆէմմէն»ի պէս խնջելու ձայնով յորջորջում մը նետեց հրապարակ. Եղիա՞ն իսկ հեռը ինկաւ, չէ՞ք յիշեր պատմական «ֆոն չամտան»ը։

Ես չեմ հաւակար այս խեղճ կատակները, միայն անունի կոչման մէջ խեղաթիւրում կաթեցնելով այսպէս մարդ հեգնել ուզելները չե՛մ հասկնար։

—«Մարդը հեգնելու է իր հեգնանքի՝ արարքէն», ըսած է չեմ յիշեր ո՛ր իմաստասէրը։

=«Ան ալ եթէ երբեք կա՛յ իրօք», աւելցնէր գուցէ պատկերիս տերը, աչքերը մեծ մեծ մը բացած։

Կը... ձայնակցիմ իրեն։

ԹԷՈՂԻԼ

ՍԻՐՈՑ ՑԻՇԵԱՆԱԿՆԵՐ

ՀԵՌԱՒՈՐ ԱՄԱՌ ՄԸ

Մերուն՝ Մր. Կազընով հանեց գրրպանէն ժամացոյցը և բաղդատեց զայն չըմինէին վրայ գրուածին հետ։

—Նախանձելի ժամը տասը վայրկեան կ'անցնի կոր, եւ դեռ Անթոնիա չեկաւ, ըսաւ զայրացկոտ մը։ Որչա՞փ կ'ուզէի որ սա կիները քիչ մը աւելի ճշտապահ ըլլային։

Մր. Կազընով դէշ բնաւորութեան տէր ծերուկ մը չէր, բայց այդ առաւօտուն ճակատագիրը կարծես յատկապէս զինքը գրգռել կ'ուզէր։ Քանի մը օրէ ի վեր որոշած էր երթալ հեռու ազարակ մը, չուն մը աչքէ անցընելու համար, զոր մտադիր էր գնել, և սակայն սա երրորդ առաւուն էր որ ստիպուած էր տունը մնալ անընդհատ սեղմող անձրեւին պատճառաւ։

Ասանկով Մր. Կազընով յուսախաբ եղած էր, որուն համար ամէն բանի բարկանալու պատճառ մը կը գտնէր։

Պատուհանին մօտեցած պահուն, դուռը բացուեցաւ և իր կինը ներս մտաւ—անուշիկ, սիրուն պառաւ մը, մարած կարմիր այտերով և խոպոպ ճերմակ մազերով։

—Բարի լոյս, սիրելի Հէնրիս, ըսաւ կինը մեղմիւ. կը ցաւիմ որ քեզի քիչ մը սպասցուցի։

=Բարի լոյս, պատասխանեց Մր. Կազընով, ձանձրացած մը նայելով պարունակութեանը սկաւառակի մը, որուն կափարիչը բանալու վրայ էր։

«Հարինգնէր, քանի անգամներ ըսի Անթոնիայի որ սա կերակուրը չեմ ուզեր սեղանի վրայ. ինչ օգուտ է անանկ է նէ ապսպրելս, եթէ այս կերպ յարգուէր պիտի ան։

—Ես չապսպրեցի, Հէնրի, — ըսաւ կինը համբերութեամբ,— ձկնավաճառը սխալմամբ ղրկեր է, ձուազեղ մը կեր, սիրելիս, և թո՛ղ հարինգները։

Բարկացած ծերուկը մռմռաց տրտնջաց և վերջապէս զայրոյթը պայթեցաւ իր դժգոհութեան բուն պատճառին՝ օդին դէմ։

—Ցուլիս ամիս, չիտակը, աւելի աղէկ է նոյեմբեր ըսել, անձրե՛ւ, անձրե՛ւ, անձրե՛ւ, այսօր նորէն ազարակ չպիտի կրնամ երթալ սա ծախու չունը աչքէ անցուցնելու, Անթոնիա՛, գիտե՛մ, սուրն ալ պաղ ըլլալու է. աւելի աղէկ է որ մէյ մէն ալ ելնել տանք։ Եւ բարկացած՝ ուժգին քարշեց զանգակը։

Ներս եկող ծառան իրեն հետ բերաւ նաեւ առաւօտեան նամակները, որոնք մեծ մասամբ Տիկին Կազընովի կը պատկանէին։ Մեղմ կինը յուսաց որ նամակներու ժամանումը պիտի զբաղեցնէր իր ամուսնին միտքը, և մոռցնել պիտի տար նեղութիւնը։

—Ամէնը ամէնը երկու նամակ ինծի համար, մրմռաց, ձեռքովս դրածի պէս գիտեմ որ երկուքն ալ հաշուեցուցակներ են։ Մրաբ մը կայ քեզի համար, Անթոնիա, նամոյշներ, թերեւս։

Մինչդեռ ինք նամակները կը քննէր, կինն ալ ծրարը կը քակէր։ Տուփ մը լեփ լեցունկ այծաերեւի (հանրմելի) ելաւ մէջէն։

—Ա՜խ, Հէնրի, ո՞րքան սիրուն են, բացագանչեց կինը դուրս հանելով այդ բուրումնաւէտ ծաղիկները. կը զարմանամ թէ ո՞վ ղրկեց զանոնք ինծի։

—Դէ՛ չեն, պատասխանեց ամուսինը սրտնեղած մը, խելքս չի հասներ թէ ինչ պէտք ունէին քեզի թղթատարով այծաերեւի ղրկելու, քանի որ մեր պարտէզին ծայրը ահագին ածու մը ունինք ատոնցմով լեցուն։

Տիկին Կազընով չպատասխանեց, ծաղիկներուն մէջէն նամակ մը հանած կը կարդար, և յանկարծ վեր նայելով։

—Հէնրի, ըսաւ անուշ ժպիտով մը, գիտե՞ս ի՞նչ օր է այսօր.

=Հարկաւ գիտեմ, Անթոնիա՛, օրացոյցը դէմս է։ Օրին եթէ նայելու ըլլանք, յունիս 26ն է, իսկ օդին և բարեխառնութեանը եթէ նայինք, աւելի նոյեմբեր է. վստահ եմ որ ծանրաչափը հետզհետէ պիտի իջնայ դեռ, նաև իսկն...

—Մնդրեմ, վայրկեան մը, Հէնրի։ Այս ծաղիկները Լիզի Մորթոնը ղրկեր է մեզի, Ֆէյրֆիլտէն։ Կ'ուզեմ պզտիկ պատմութիւն մը ընել քեզ Լիզիի մասին. — 1852, յունիս 26ին— ճիշտ այս օրէն յիսուն տարի առաջ — Լիզի Մորթոն անունով բարեկամուհի մը ունէի, որուն հետ կ'ապրէր աղջիկ մը։ Այդ աղջկան ի պատիւ ահա՝ դաշտային խնջոյք մը սարքուած էր։ Հիւրերուն մէջ երիտասարդ մըն ալ կար, որ արդէն շատ անգամներ հանդիպած էր օրիորդին։ Մեղանէն վերջ, ներկաները պտոյտի ելան երկերկու, երեք երեք հոգի, կը զարմանամ հիմայ ի՛նչպէս պատահեցաւ, Հէնրի, (Անթոնիա Թեթև պէրանքով մը ժպտեցաւ անոր) այդ երիտասարդը և այդ աղջիկը մէկտեղ ինկան։ Երբ դաշտերուն մէջէն կը քալէին, հասան տեղ մը ուր շատ մը այծերեւիներ կային։ Աղջիկը ըսաւ որ կը փափաքէր ունենալ անոնցմէ քանի մը հատ։ Երիտասարդը իսկոյն մեծ փունջ մը չինեց անոնցմէ. երբ անոր յանձնեց, այն ատեն...։ Գիտես պատմութեան մնացորդը, Հէնրի, կրնա՞ս երեւակայել թէ ինչո՞ւ համար Լիզի Մորթոն խորհած է թէ պիտի սիրէինք այսօր այծերեւիներ ունենալ Ֆէյրֆիլտէն եկած։

Մերուսին ելաւ տեղէն, և կնկանը մտնելով, իր թեւը անոր վիզին անցուց և պագաւ զանի։

—Գիտեմ մնացորդը, Անթոնիա՛, ըսաւ մեղմիւ, այդ օրն էր որ խնդրեցի քեզէ, որպէս զի կինս ըլլաս։ Այդ օրը ըրիր զիս, ինչ որ եմ մինչեւ հիմակ, — հակառակ երբեմն նեղսիրտ երեւնալուս, — ամէնէն երջանիկ մարդը աշխարհիս վրայ։

... Անձրեւը կը շարունակէր տեղալ դուրսը, տխուր միօրինակութեամբ մը, պարտէզին խիճերը ծեծելով։

Երկու աղեւորները չէին լսեր անոր ձայնը։

Հեռուոր, անցած գացած ամառուան մը արեւը կը շողար իրենց աչքերուն մէջ, և հիմակ զեփիւռ մը — կարծես զեփիւռը այդ անցեալ ամառէն մնացած — ականջներնուն մէջ կը փսփսար անուշ հէքեաթը՝ իրենց տարիքոտ տարփանքին։

Եւ ընծայ այծերեւիները սեղանին վրայ ցիր ուցան՝ սենեակը կը լեցուցին բոյրովը այդ հեռաւոր ամառին։

Ցիշատա՛կ, նոյն իսկ կեանքի ձմեռին մէջ։

ՆԻՆԱ ՎՈՒՏ

Թարգմ. Անդր.
Օր. Ա. Ճ.

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Երբեակ զինակցութիւնը.—Ֆրանսա.— Մ. Զէլի կարծիքը.—Պոէքները և Անգլիացիք

Երբեակ Զինակցութեան պայմանագրութիւնը վերանորոգուեցաւ։ Այս անգամ այլ եւս լուրը ստոյգ, դրական և պաշտօնական է, ալ անկէ առաջ գալիք առաւելութիւնները վէճի առարկայ չեն կրնար ըլլալ որուն հետեւանքը պիտի ըլլայ նաև ընդհ. խաղաղութիւն։ Անոր առաւելութիւնները որոշ ըլլալուն համար, արդէն գոյութիւն ունեցող պայմանագրութեան վախճանին առանց սպասելու, չարունակութեան հիմը հաստատանդեցին։ Պէտք է ըսել որ Մ. Պիւլով կրցաւ Մ. Բրինէդդիի եւ Կոմս Կոլոխովսքիի վերանորոգել տալ դաշնադրութիւնը առեւտրական դաշնագրութեան կնքումէն առաջ, որոնք Իտալիոյ եւ Վիեննայի բարձունքէն կը պոռային թէ առեւտրական դաշնագրութիւններէն կախում պիտի ունենայ Երբեակ Զինակցութեան պայմանագրութիւնը։ Այժմ պարագայի մէջ Իտալիա և Աւստրիա-Հունգարիա յուսախաբութիւն մը պիտի ունենան, որովհետեւ, ինչ որ ըլլան Գերմանիոյ կողմէ տրուած թոյլտուութիւնները, ան չպիտի կրնայ ապահովել իտալական և աւստրահունգարական շահերը մաքսային համաձայնութիւններուն մէջ Բայխստակի յանձնախումբին սակագիններու ծրագրին քննութիւնը վերջացած չըլլալուն համար։ Արդէն յայտնի ալ չէ թէ այդ ծրագրէն ինչ առաջ պիտի գայ եթէ մաքսապաշտներ իրենց պնդումներուն մէջ յամառին։

Իրականին մէջ սակայն ոչ Հռոմի և ոչ ալ Վիեննայի մէջ խաբուած չեն նկատեր այն առաւելութիւններուն համար զորս պիտի քաղեն Գերմանիայէն Իտալիա և Աւստրիա այս պայմանագրութեան հետեւանքով, այսուհանդերձ խիստ դժուարին կացութեան մը մէջ գտան ինքզինքին. պէտք էր ո և է կերպով հետեւիլ Գերմանիոյ, դպն թշնամի չվաստակելու համար։ Երբեակ Զինակցութիւնը չնորոգելով Գերմանիա առանձին պիտի մնար։ Եթէ անգլեւգերման համաձայնութիւն մը գոյացած ըլլար Զինու խնդիրներուն նկատմամբ, եթէ Գերմանիոյ և Անգլիոյ միջեւ մերձեցում մը յառաջ գար, ինչպէս երբեմն կարծուեցաւ, այն ատեն այս Երբեակ Զինակցութեան պէտք չպիտի ըլլար և արդէն գանուած պայմանագրութիւնը իր որոշեալ ժամանակին վախճանը գտած պիտի ըլլար։

Ինչ որ աւելի հետաքրքրական է, ֆրանսական մամուլին տուած բացատրութիւններն են։ Ֆրանսական մամուլը այդ դաշնադրութեան մէջ կը տեսնէ չարիք մը, և բարկութիւն մը հանդէպ Իտալիոյ՝ որ համարձակեցաւ կրկին կապուիլ Գերմանիոյ հետ դաշնադրութեան նորոգութեամբ, այն պահուն՝ երբ Ֆրանսա իրեն հետ կը կնքէր առեւտրական շահաւէտ պայմանագրութիւն մը։ Ֆրանս. մամուլը կը կարծէ թէ Իտալիոյ Երբեակ Նիզակցութեան մէջ մնալը խանգարում մը յառաջ պիտի բերէ իր և Իտալիոյ առեւտրական դաշնադրութեան միջեւ։ Բայց ասիկա միամիտ գաղափար մըն է (ինչպէս այսօրուան հեռագիրէն իսկ կ'երեւայ) որուն դիւանագիտական մարմինը երբեք կարեւորութիւն չընծայեր։ Ինչ որ յայտնի կ'երեւայ ներկայ ընթացքէն, սա է թէ Ֆրանքեւիտալական բարի յարաբերութիւններուն պատճառաւ, Երբեակ Զինակցութիւնը չպիտի մնայ Ֆրանսայի։ Միայն պէտք է յուսալ որ այս վերջին Երբեակ Նիզակցութիւնը որ կը վերանորոգուի 7 տարուան համար, Գերմանիոյ համար նոր քաղաքականութիւն մը կը բանայ։ Անկարելի է որ, ինչպէս Մ. Զէլ վերջին անգամ յայտնեց քաղաքական այս միութիւնը իր ետեւէն չքերէ ոևէ տրնտեսական համաձայնութիւն մը և Երբեակ Զինակցութիւնը պիտի անջատուի միայն այն ատեն, երբ որոշապէս տեսնուի թէ Գերմանիա մաքսապաշտները գոհացնելու հետամուտ ըլլալով, ազգերու վաճառականութիւնը և արհեստները չպաշտպանէ, այն ազգերուն որոնք այսօր իրեն քաղաքական դաշնակիցներն են։

Հարաւ-Ափրիկէէն եկած հեռագրական լուրերը գոհացուցիչ են և կ'ապացուցանեն թէ Թրանսվալի և Օրանժի գաղթականութիւններուն խաղաղացումը օրէ օր կը յառաջադիմէ։ Ընտանեկան չափաղանցութիւններ են բոլորայն կարծիքները թէ Պօէրներ նոր վարչական կազմակերպութեան հակառակելու միջոցներ կ'որոնեն։ Ընդհակառակը պօէր պետերու ընթացքը կ'ապացուցանէ այն անկեղծութիւնը որով հպատակութիւն յայտնեցին։ Լիթրլթրն զօրավարը, որ լորտ Քիչէրի յաջորդութիւնը ստանձնեց, նոր գաղթականութիւնները 12 զինուորական շրջանակներու բաժնեց, որոնց մէջ 75 հազար հոգինոց գրաւող բանակ մը պիտի պահէ իր ապահովութիւն։ Երբ Պօէրները ինքնավարութիւն ստանան, ինչպէս խոստացուած է, զինուորական այդ բանակը 50,000 հոգի պիտի իջնէ, մինչեւ որ ամէն խռովութեան նշաններ վերջնապէս անհետանան։ Անգլիացիները երբէք չան չունին այս վիճակին երկարելէն։ Պէտք համոզուիլ որ յիշեալ բանակին պահպանումը սուղի պիտի նստի իրեն, և հետեւաբար այն պիտի փութայ սահման մը դնել իր ծախքերուն որոնք բաւական պիտի ծանրանան իր պիւճէին վրայ։

Հիմակուան էն մեծ խնդիրը Պօէրները իրենց ագարակներուն մէջ վերահաստատելն է։ Քանի մը շրջանակներուն մէն բան կործանած է այնպէս որ դաշտային բնակիչները քաղաքներու մէջ երեսի վրայ կը մնան մինչեւ որ Պօէրները իրենց տեղերը վերադառնան իրենց հետ տանելով բոլոր այն էական պէտքերը իրենց տուները չինելու և վերակազմելու համար իրենցմօտերը։

Այդ պէտքերը պիտի մատակարարուին մասամբ փոխառութեամբ, որուն վրայ լորտ Միլնրը 25 միլիոն ֆրանգի յաւելում մը պիտի ընէ, գումար մը, որ բոլորովին տարբեր է ագարակներու յատկացեալ գումարէն։

Հոն, Անգլիացիք մեծ շահ ունին երբ իրենց խոստումները գործադրեն, որովհետեւ այն թշուառութիւնը որ կը տիրէ հիմակու հիմայ աւերեալ երկրին մէջ պատերազմին պատճառաւ աւելի պիտի երկարի և երկու գաղթականութիւնները հունձքի տեսակէտով չպիտի արտադրեն, և այդ պատճառաւ, Հարաւ-Ափրիկէի բարգաւաճումը պիտի ջլատի։ Թրանսվալի և Օրանժի խաղաղութեան և վերակազմութեան գործը արժանի է ուրեմն որ պաշտպանուի աֆրիգանդրը տարբէն և աններելի սխալ մը պիտի ըլլայ Պօէրներու կողմէ Անգլիացիներու դէմ հանուած ամէն հակառակութիւն, որովհետեւ այդ ընդդիմութեան առաջին զոհերը իրենք պիտի ըլլան և պիտի հարկադրեն բրիտանական կառավարութիւնը որ ինքվարութեան խոստումը ուշացնէ և հոն պահէ գրաւման բանակը անոր ապրուստը հայթայթելով գաղթականութիւններէն։

ԷՏՈՒԱՐՏ Է.Ի ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ

ՍԿԻԶԲԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԱՅՍՕՐ

Էտուարտ է. խոչափողի հիւանդութենէ կը տառապէր, որ յունիս ամիսէն ի վեր վիրաբուժական երեք գործողութիւններ անհրաժեշտ ընծայած է։ Ամէն օր կոկորդի լոգանք կը կատարուէր։ Հիւանդը բնաւ չէր ծխեր։ Ցուցնիս Յին Էտուարտ է. փորին մէջ անտանելի ցաւեր զգաց. մորֆին առաւ. եւ կեցաւ Էնքրթ և Օլտրոթ երթալէ. միայն կառքով պտոյտ կատարեց։ Թագաւորութեան հանդէսները յետաձգելու մասին ալ խորհրդակցութիւն կատարուեցաւ։ Շաբաթ օրը ախտանիշները ծանր հանգամանք մը ստացան։ Նորէն մորֆին տրուեցաւ և դուրսէն դեղեր դրուեցան ցաւած տեղը. բայց ոյժերը կը սկսարանային. ուստի ուրիշ բժիշկներ ալ բերուեցան։ Այդ միջոցին կոկորդն ալ աղէկ չէր։ Քանի մը բժիշկներ կարծիք յայտնեցին թէ վիրաբուժական գործողութիւն մը անհրաժեշտ է. բայց թագաւորութիւնը պիտի կատարուէր։ Էտուարտ է. Լոնտոն եկաւ, բայց լաւ վիճակի մէջ չէր։ Պըքինկէմ հասնելուն պէս՝ մարելիք ուներաւ. տագնապը եօթը վայրկեան տեւեց. կերակի օրուընէ ի վեր սնունդ չէր կրցած առնել։ Կալլէսի իշխանը հրաւիրուեցաւ. վեց բժիշկներ խորհրդակցութիւն մը կատարեցին. հիւանդին ոյժերը հեռցնեմ կը նուազէին. շատ կը փսխէր. մարմնոյն ջերմութիւնը յանկարծակի բարձրացաւ։ Երեքշաբթի առտու վիճակը բաւական ծանր էր։ Վիրաբուժական գործողութիւնը կատարուեցաւ. բաւական թարախ պարպուեցաւ պալարէն։ Գործողութիւնը կէսօրէն շատ առաջ սկսած էր. հիւանդը կէս օրէն 2½ ժամ եաքը ինքզինքին եկաւ։ Տասը ժամ չարունակ բժիշկները և հիւանդապահները միայն կեցան անոր քովը։

Իրիկուան ժամը 9ին քանի մը կաթիլ ջուրով թրջեցին շրթունքները։ Զորեքշաբթի օրը հիւանդը շատ կը նեղուէր և շարժիլ կուզէր։ Քիչ վերջը քնացաւ։ Քունը հինգ ժամ տեւեց. գործողութիւնը կատարուելէն 22 ժամ եաքը, փոքր դգալով ջրախառն կաթ տուին։ Զորեքշաբթի իրիկուն վիրաբուժական գործողութեան տեղը լաւ չէր։ Գիշերը անհանգիստ էր, հինգշաբթի առտու թմրած էր. մինչեւ կէս օր մամմնոյն տաքութիւնը աւելցաւ։ Քիչ վերջը աչքերը բացաւ և ճանչցաւ շուրջը գտնուողները։ Այդ վայրկեանէն սկսեալ վիճակը բարւոքեցաւ։ իրիկուան դէմ փորի ցաւեր զգաց և հետզհետէ աստկացաւ, վասն զի վիրաբուժական գործողութենէն առաջ եկած վերքը բորբոքած էր. առտուան դէմ քնացաւ։ Ուրբաթ իրիկուն ընդունեց թագուհին, որդին Լեր գերդաստանին անդամներուն մէկ քանին։ Մինչեւ այդ վայրկեանը բժիշկները ու հիւանդապահները միայն կեցած էին։ Ուրբաթ գիշեր քիչ մը սնունդ առաւ, բժիշկներն ալ սկսան լաւատես ըլլալ և վերջապէս շաբաթ առտու յայտարարեցին թէ անմիջական վտանգը անցած է։ Բժիշկները որոշած են որ հիւանդը, վիրաբուժական գործողութեան տեղին կապերը վերնալէն ետքը, երեք շաբաթ անկողնէն չելնէ. յետոյ շաբաթ իր երկայն թիկնաթոռի վրայ անցընէ. ապա ծովեզերեայ տեղ մը երթայ։

Ա Ր Շ Ա. Ի Ա Գ Ի Բ Ր

Գերման ազգայնոյցը մօտերս չինական արշաւանքին մասին գիրք մը պիտի հրատարակէ։ Այս աշխատութիւնը իր մէջ պիտի ունենայ արշաւանքի վերաբերեալ դասեր։ Վալտերզէ կոմսը այս հրատարակութեան պիտի աշխատակցի։ Վիլհէլմ կայսրը այս գործով շատ կը հետաքրքրուի, և կարելի օգնութիւնը ընծայել խոստացած է։

ԻՏԱԼԻՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԸ

Իտալիոյ Վիքթոր Էմմանուէլ թագաւորը այս ամսուն Բեդերսպուրկի մէջ այցելութիւն պիտի տայ կայսերական ընտանիքին։ Իտալիոյ դեսպանը այցելութեան լուրը հաղորդած է Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար Լամստորֆ կոմսին։ Ինչպէս յայտնի է, թագաւորը պիտի այցելէր նաեւ Պէրլինի արքունիքը, բայց Վիլհէլմ կայսեր փափաքին համաձայն իր այցելութիւնը յետաձգած է օգոստոսին։

ՍԷՍԻԼ ՐՈՏՍԻ ԾԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ

Լոնտոնի մէջ ժողով մը գումարուելով, որուն մասնակցած են Լոնտոնի Լորտ քաղաքապետը, Ռոզպէրի, Ապըրքորն դուքսը, որոշեր է որ Լոնտոնի մէջ ազգային յիշատակարան մը կանգնուի, ի յիշատակ Սէսիլ Ռոտսի։

ԸՆԴՀՈՎԵԱՑ ՀԵՌԱԳՐԱԲԵԼ

Հոլանտայի Ներակոյսը ընդունեց Գերմանիոյ հետ եղած այն համաձայնութիւնը, որով ասիական գաղթավայրերուն ընդհովեայ հեռագրաթելերը պիտի հաստատուին գերմանեւհոլանտական ընկերութեան մը կողմէ և թէ այս վերջնոյն ձեռքը պիտի ըլլայ գործերու վարչութիւնը։

ԱՆԴՈՒԻԹ ՄԱՑՐ ՄԸ

Նիւ-Եորքէն հեռագիր մը կ'ըսէ թէ իր ամուսնոյն բացակայութեան ժամանակ, Տիկին Լուի Վիսթրոը սպաննած է իր վեց զաւակները հրազէնի հարուածներով։ Ցեսոյ տունը կրակի տուած է ուր ամենափոքր տղուն մարմինը ածխացած է, իսկ միւս 5 տղոց դիակները թաղելով բակին մէջ կծիկը դրած է։ Ոստիկաններ խուզարկելու վրայ են ոճրագործը գտնելու համար։ Կը կարծուի թէ կինը իր մէկ տենդի միջոցին գործած է սոյն աներեւակայելի ոճիրը։

ՀԱՏՈՒՑՈՒՄ

Թրիէսդէէն կը հեռագրուի թէ չինական կառավարութիւնը իբր հատուցում կարեւոր գումար մը տուած է աւստրիահաստակ ընտանիքի մը, որուն պետը 1900 յուլիս 21ին դեսպանատան պաշարման ատեն Բեքինի մէջ սպաննուած էր։

ՄԱՐՈՒ

Թանէէրէն կը հեռագրեն թէ Մարոքի Էմիրը ծանրապէս հիւանդ է. անոր ապաքինման համար ժողովրդեան կողմէ աղօթքներ կը կատարուին։

ՎԻԼՀԷԼՄ Բ. ԵՒ ԷՏՈՒԱՐՏ Է.

Էտուարտ է. հետեւեալ հեռագիրը ղրկած է Վիլհէլմ Բ. կայսեր. «Ցաւելով իմացայ գերման թորփիլանաւերէն մէկուն Քուքսհավէնի մէջ ընկղմիլը ընդհարելով անգլ. ածխաքարձ շոգենաւի մը։ Կը ցաւիմ հրամանատարին և քանի մը նաւազներուն մահուան վրայ։ Մանաւանդ զգածուած եմ անոր համար որ ընկղմեալ շոգենաւին հրամանատարը հրաման մը ըրած է թէ՝ պէտք է առաջին անգամ Անգլիացիները ազատել։»

Վիլհէլմ Բ.ի պատասխանը. «Խիստ զգածուած եմ այն չնորհալի հեռագրէն որով Ձեր Վեհափառութիւնը ինձ կը ղրկէ իր համակրութեան հաւատիքը. անմիջապէս ծովային նշաններով գերման նաւատորմին հաղորդեցի զայն։ Սպանները և նաւազները ամէնքն ալ խորապէս զգածուեցան տեսնելով որ մեր նոր ծովակալին (Անգլիոյ թագաւոր) առաջին գործը եղաւ այնքան բարեացակամ հեռագիր մը ղրկել։ Արտաքնութիւն կը խնդրեն իրենց անկեղծ չնորհակալութիւնները յայտնելու, և ինձ հետ իրենց աղօթքները կը միացընեն անգլիական տորմիղին նաւազներուն հետ ձեր կատարեալ ապաքինման համար։

ԲԱՐԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Անցեալ օր, երբ Էտուարտ թագաւորը և Ալէքսանտրա թագուհին կառքով կը դառնային Օլտրոյդի զօրանոցէն, գնչու կին մը սկսաւ պոռալ՝ խօսքը թագուհիին ուղղելով. «Երկինք օրհնէ՝ ձեզ և Ն. Վեհափառութիւնը։ մեր սիրեցեալ և բարի թագաւորը. և երկար կեանք և ամէն տեսակ երջանկութիւն չնորհէ ձեզ՝չնորհաչուք Վեհափառութեանց։ Ընդունեցէք գնչու կնոջ մը բոլոր աղօթքն ու մաղթանքները, ով սիրեցեալ և չնորհալի թագուհի, Ալէքսանտրա թագուհին գլուխը կառքէն դուրս հանեց տեսաւ գնչուհին և պատասխանեց ժպտելով. — բայց վրաս սակ չունիմ»։ Բայց թագուհիին հրամանին վրայ կառապանը անգլ. ոսկի մը տուաւ բարեգուշակ վճուկին։

Մ. ՔԱՆԱԼԷԱՍ

Ի պատիւ Մ. Քանալէասի տրուած հացկերոյթին երկու հազար հինգ հարիւր հոգի ներկայ գտնուեր են։ Մ. Քանալէաս աղանդերի միջոցին պատմեր է Պարսէլոնայի մէջ իրեն պատահածները, և յայտարարած է որ իրեն դէմ եղած հալածանքը բարձրագոյն շրջանակէ ներշնչուած է։ Մ. Քանալէաս իր բանախօսութեան մէջ բարենորոգումներու պէտքը ցոյց տուաւ։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 3 յուլիս.—Առտուն հրատարակուած բժշկական տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ Էտուարտ թագաւորը լաւ քնացեր է և թէ առողջական վիճակին բարւոք յառաջդիմութիւնները խանգարող պարագայ մը չէ պատահած։ Իրիկուան տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ թագաւորը լաւ անցուցած է ամբողջ օրը։ Ընդհանուր վիճակը աւելի բարւոքած է։ Վիրաբուժական գործողութեամբ բացուած վերքը հիմա քիչ ցաւ կ'ազդէ։

—Վերջին լուրերու նայելով, Էտուարտ թագաւորը շատ լաւ օր մը անցուցեր է. ախորժակով սնունդ առեր է։ Վիրաբուժական գործողութեան տեղին ցաւերը բոլորովին դադրած են։

ԲԱՐԻԶ.—Ֆէրտինանտ իշխանը Ս. Ալէքսանտր պատուանշանի ականակուռ մեծ խաչը նուիրեց հանրապետութեան նախագահ Մ. Լուպէի և նոյն պատուանշանի մեծ խաչը՝ արտաքին գործոց նախարար Մ. Տէլքասէի։

—Ֆրանսայի Երեսփ. Ժողովին մէջ երեսփոխան Մ. Քաթընէ հարցուց թէ Երբեակ Զինակցութեան վերանորոգումը Ֆրանսայի ու Իտալիոյ յարաբերութեանց ազդելու հանգամանքը ունի՞։ Արտաքին գործոց նախարար Մ. Տէլքասէ սապէս պատասխանեց. — «Մեր արտաքին քաղաքականութիւնը որուն հիմն է Ֆրանքեւռուս դաշնակցութիւնը, միշտ ջանացած է բարւոքել մեր միջազգային յարաբերութիւնները, մանաւանդ Իտալիոյ հետ։ Երբ Երբեակ Զինակցութեան վերանորոգման վայրկեանը հասաւ, կառավարութիւնը նկատողութեան առաւ խնդիրը և, նոյն իսկ Իտալիոյ յարաբերութեամբ, ապահովութիւն ստացաւ թէ մեր յարաբերութիւնները այդ վերանորոգման հետեւանքով պիտի չփոխուին, թէ Երբեակ Զինակցութեան վերանորոգումը և ոչ մէկ բանով մը կը սպառնայ մեզի, թէ Իտալիա երբեք պիտի չմասնակցի մեզի դէմ յարձակողական քաղաքականութեան մը և թէ վերջապէս արգելք մը չկայ Իտալիոյ ու Ֆրանսայի միջեւ եղած բարեկամութեան զարգանալուն, որ արդէն այնքան բարեբաստիկ արդիւնքներ տուած է։ (Ամէն կողմէ ծափահարութիւններ)։

—Ֆրանսայի Ներակոյսը, երկու տարուան զինուորական ծառայութեան վերաբերեալ ծրագրին վրայ վիճաբանելով, ընդունեց առաջին յօդուածը որ կը տրամադրէ թէ իւրաքանչիւր Ֆրանսացի պարտաւոր է անձամբ կատարել իր զինուորական ծառայութիւնը։

ԷՑՏՐՈՒՀՆԷՆ.—Կայզինայի մօտ ընդհարում մը պատահեցաւ Բեդերսպուրկէն մեկնած ձեպընթաց կառախումբի մը և զբօսաշրջիկներու կառախումբի մը միջեւ։ Մէկ քանի հոգի մեռան և վաթսուն հոգի ալ վիրաւորուեցան։

Վրիպակ.—Երբեկուան Հռոմի հեռագիրը սապէս կարդալ.—«Թրիպոլիս կ'իմանայ թէ Իտալիոյ թագաւորը յուլիս 9ին Բեդերհով պիտի երթայ, ուր պիտի հանի յուլիս 13ին։ — Մ. Դորմալը»։

ԲԱՐԻԶ.—Պուլկարիոյ Ֆէրտինանտ իշխանը Ալէքսանտր պատուանշանի մեծ խաչը տուաւ Մ. Լուպէի ու Մ. Տէլքասէի։

—Ֆրանսայի Երեսփ. Ժողովին մէջ հարցում եղաւ Երբեակ Զինակցութեան վերանորոգմանը և Իտալիոյ հանդէպ Ֆրանսայի դերին վրայ։ Արտաքին գործոց նախարար Մ. Տէլքասէ պատասխանեց թէ Ֆրանսա պէտք չէ յուզուի Երբեակ Զինակցութեան վերանորոգուելէն որ բնաւ չընդդիմանար Ֆրանսայի ու Իտալիոյ բարեկամութեան զարգանալուն։

ԼՈՆՏՈՆ.—Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ արտաքին գործոց խորհրդական Լորտ Քրանպորն, Անգլիոյ արտաքին քաղաքականութեանը մասին եղած հարցումի մը պատասխանելով, յայտարարեց թէ Անգլիոյ միջազգային յարաբերութիւնները որ և է յարձակողական նպատակ չունին։ Խորհրդականը յիշեց Անգլիոյ պարտաւորութիւնները՝ Իտալիոյ հանդէպ։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ.—Ամերիկայի ցորեն արտադրող վայրերէն առնուած վերջին լուրերու նայելով հունձքերը շատ գոհացուցիչ պիտի ըլլան՝ թէ՝ տեսակով և թէ քանակութիւնով։

ԼԻԶՊՈՆԱ.—Ասոր կղզիներուն մէջ նորէն ընդհովեայ հրաբուխի բորբոքում մը տեղի ունեցաւ։ Մարդու կորուստ չկայ։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

4 Յուլիս 1902

Ֆրանս.	3% (3% Français)	101	75
Բէժի	(Tab. Turcs)	323	—
Գոնսոլիտ.	(R. Turque D.)	26	80
Երկաթուղի	(Lots Turcs)	114	50
Պանգ. Օթթ.	1 52(Banque Ott.)	575	—
Թրանսվալ	(Transvaal)	154	50

ՍԷԼԱՄԼԸԳ ՐԷՍՄԸ ԱԼԻՍԻ

Տիւնքի հիւմսա կիւնիւ Սէլամլըգ ըէսմը ալիսի Համիտիյէ ճամիի չէրիֆինտէ իճրա պույրուլմուշ ատը։

ԹԷՊԼԻՂԱԹԸ ՐԷՍՄԻՅԵԷ

Ռուսիա սէֆիրը քէպիրի էսալէթլու Մ. Զինովիէֆ հազրէթլէրի մէկզունէվ վէ մուվագգաթէն մէմլէքէթի ճանիպինէ ազիմէթի միւնասիպէթիյլէ տիւնքի հիւմսա կիւնիւ շէհան պույրուլսա միւսաատէի Սէնիյէէի հէնապը Բատիշահի իւզէրինէ Սէլամլըգ ըէսմը ալինմէսինէ սոնրա սուրէթը ղայրը ըէսմիյէէտէ հուզուրը չէվքէթմէվգիրը հազրէթը թաճտարիտէ չէրէֆիմիսուլէ նարլ օլմուշ ատը։

ՆԵՐՔԻՆ

ԺԱՆՏԱԽՏԸ ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ

Կ. Պոլսոյ առողջապահական վիճակը ապահով է, ժանտախտ ոևէ նոր դէպք երեւան չէ եկած։

Երեք հիւանդներէն Անտոնի Զուվալտի, որ Եարգուլէի յունաց հիւանդանոցին մէջ կը դարմանուի, անոնը նուազած է. իսկ միւս երկուքը՝ որոնք Սէլվի Գրունի մաքրանոցին մէջ են, գոհացուցիչ վիճակ մը ունին։

Ամէն օր տեղեկագիրներ կը ղրկուին անոնց վրայ Առողջապահական Խորհուրդին։

—Հականեխական էնիւվ մը ղրկուեցաւ Թուզլա և Բերա պաշտօնեաներ զայն կիրարկելու համար։

—Քաղաքապետութիւնը նոր հրահանգներ ստացաւ փողոցներու մաքրութեան մասին։

—Այսօր Թրիէսդէէն մեկնող Աւստրիական Լոյդի շոգենաւը չպիտի հանդիպի հելլենական նաւահանգիստները և Պրէնտիզի, այլ առաջին անգամ Սանթ-Բարբարիի պիտի մօտենայ։

—Ցունաստան 5 օրուան բարձրացուց Պոլսէն եկողներուն դէմ դրած քարանթինան։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ դեսպան Մ. Զինովիէվ երէկ կէս օրէն վերջ մեկնեցաւ Պոլսէն, ողջերթի գացեր էին կառավարական պաշտօնատարներ և դեսպանատունները ներկայացուցիչներ։

Դեսպանը մեկնելէն առաջ կայսերական գնաց հրաժեշտի ողջոյնը մատուցանելու Վեհ. Սուլթանին և ներկայ գտնուեցաւ Սէլամլըքի արարողութեան։

—Պարսիկ դեսպան Միրզա Ռիզա Խան, Շահին կողմէ ադամանդակուռ ծխատուփ մը նուիրեց Մ. Զինովիէվի ի յիշատակ իր յոբելեանին։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպանը 15 օրէն Պոլիս պիտի գտնուի։

ԱՆԳԼԻՈՅ Էտուարտ թագաւորին թագադրութեան հանդէսներուն ներկայ գտնուելիք օսմ. պատուիրակութիւնը առջի օր ժամը 3ին Արեւելեան ճեպընթացով մայրաքաղաքս հասաւ և ուղղակի կայս. Պալատ գնաց իր հաւատարմութիւնը մատուցանելու։ Այս պատուիրակութիւնը, անցեալ ուրբաթ օր Լոնտոնէն մեկնած ատեն Էտուարտ թագաւորին թիկնապահներէն Սըր Ճոն Նէյլի զօրավարը ընկերացեր է իրեն մինչեւ Վիքթորիա կայարանը և թագաւորին կողմէ ողջերթ մաղթեր է անոր։ Զօր. Հանտէրսըն որ հիւրամեծար կարգուած էր օսմ. պատուիրակութեան մինչև Տուվր ուղեկցեր և ողջերթ մաղթեր է անոր։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ.— Պուլիական թերթերը ուրախութեան կը յիշատակեն Օսմ. Վեհապետին այն գաղափարը՝ որով գրեթէ ամէն օր տեղեկութիւն կը հարցնէ Էտուարտ թագաւորի առողջութեան մասին և իր ցաւակցութիւնը յայտնած է Լոնտոնի օսմ. դեսպանին բերնով՝ Անգլիոյ արտաքին գործերու նախարարութեան։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ յանձնաժողովը առջի օր դարձեալ գումարուեցաւ և խորհրդակցութիւններ կատարեց։

ՍԵԼԱՆԻԿի յաւելուածական բանակին Ա. գունդին զինավարժութիւնները աւարտած ըլլալով՝ շքեղ զօրանոցէն վերջ իրենց տեղերը արձակուեցան զինուորները։

ԿՐԹԱԿԱՆ ՆԱԽՍԲԱՐԸ.— «Ֆիկրոյի Պոլսոյ Թղթակիցը, նամակի մը մէջ, կրթական նոր նախարարին վրայ գովեստով կը խօսի. կը յիշէ անոր՝ կրթական գործին և վարժարաններուն մէջ կարգ մը բարեփոխութիւններ մուցնելու որոշումը, որուն համար նոր ծրագիր մը պատրաստած է յիշեալ նա-

խարբը, գործադրելու համար ընդհ. վարժարաններուն մէջ՝ Վեհ. Սուլթանին հրամանով։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ազգ. տօնին առթիւ ամերիկեան դեսպան Մ. Լէյման երէկ դիւրը չբեղ պարահանդէս մը տուաւ։

ՀԵԼԼԷՆ ծովային վաճառականութիւնը զարգացնելու համար կարգ մը Հելլէնցի դրամատէրներ միացած են, որոնք հարիւրին 6 տոկոսով դրամ պիտի տան նաւայարդարներուն, քանի որ այժմ վարձատուները հարիւրին 8 և 8½-ով կը հայթայթեն՝ աւելի անբաւական պայմաններով։ Դրամատէրները իրենց մտադրութիւնը յայտնեցին Լոնտոնի Հելլէն դեսպան Մ. Մեսաքսայի բանակցելու համար նպաստաւորողներուն հետ։ Մ. Մեթաքսա երկար նամակ մը ղրկած է Ցունաստանի ծովային նախարարութեան։

Բ. ԴՐԱՆ ՄԷՋ. — Գուլկարական գործակատարը Մ. Կէշով առջի օր տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին հետ։

—Սպանիական դեսպանը նոյն օրը տեսակցեցաւ Արտաքին գործոց նախարարին հետ։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. — Անատոլուի երկաթուղեաց տնօրէն Մ. Հիւկնէն տեսակցեցաւ Առեւտրական և Հանր. Շինութեանց նախարար Զիւհտի փաշայի հետ։

ԹԱՍՈՏ ՄԱՔՍԱՆԵՆԳՈՒԹԻՒՆ. — Աթէնքի «Էմպրոս» թերթը կը գրէ թէ Օսմ. Մխախտի Բէժիի պաշտօնակիցներէն Մ. Եաքովիտի Իզմիրի ճամբով Աթէնք հասած է։ Այս պաշտօնեան Արչիպեղագոսի և ուրիշ Օսմ. ծովեզերքներու մէջ պատահած յաճախակի մաքսանենգութեան խնդիրը պիտի քննէ. եւ նկատելով որ մաքսանենգներուն գլխաւոր մասը Ցոյն են, պէտք եղած դիմումը պիտի ընէ, որպէս զի Հելլէն կառավարութիւնը ալ ձակցի իրեն այդ խնդրին յաղողութեանը համար։

ՑՈՅՆ ԲԱՐԵՐԱՐՆԵՐ.—Տրապիզոնի յոյն երեւելիներէն Հաճի Եորկի Մավրիտի էֆ. 1500 ոսկի նուիրեր է նոյն քաղաքին մէջ վարժարան մը շինելու համար։ Ցունաց Խառն Ժողովը որոշեց շնորհակալութիւն յայտնել բարերարին։ Մավրիտի էֆ. խոսացած է նաեւ դրամական նուէրներ ընել տեղին եկեղեցիներուն։

ՑՈՒՆԱՑ Պարիզաբարանին Սինոդը, իր վերջին նիստին մէջ, որոշեց երեք մետրոպոլիտներէ յանձնաժողով մը կազմել որ հարկ եղած միջոցները ձեռք առնէ կասեցնելու ֆրանսասոնութեան տարածումը, որ հետզհետէ զգալի կ'ըլլայ Բաղդասի, Կիպրոսի և ուրիշ տեղերու մէջ։

—Ֆէնէրի բարձրագոյն վարժարանին հոգաբարձութեան նախագահը երկու ծրագիրներ ներկայացուց՝ այդ վարժարանին մէջ վարժապետանոց մը և լեզուաբանական ճիւղ մը հաստատելու համար։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ Խառիվը, հիւրընկալ հիւանի փաշայի հետ, Եւրոպի մզկիթը և գերեզմանոցը այցելեց առջի օր,

—Պարսից դեսպանը և Անգլիոյ դեսպանատան գործակատարը, առջի օր փոխադարձ այցելութիւն տուին բարձր. Խառիվին։

ՌԷՖԻՒ ընդհ. տնօրէն Մ. Ռամզէր. իր քարտուղարին և Սէլանիկի Բէժիի տնօրէն Ալեքսանդր Մէլհամէ էֆ.ի հետ, առջի օր Սելանիկ մեկնեցան՝ վարչութեան գործերու համար։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ նամակատան տնօրէն Մ. Քիլնթի յաջորդեց Մ. Ֆլայշէր։

ԱՆԱՏՕԼԻԻ երկաթուղիներու ընկերութիւնը որոշեց Հայտարբաշայի մէջ ալիւրի մեծ գործարան մը հաստատել և պաշտօնեաներ ղրկելով Ռումանիա, Ռուսիա և Ֆրանսա՝ անոնց ալիւրի գործարաններուն վրայ ընդարձակ տեղեկութիւններ ստանալու։ Որոշուած պաշտօնեաները առջի շաբթու ճամբայ պիտի ելլան։

ՄԱՆՏԱՐՕՍԹՆԵՐԸ. — Հարկ եղած տեղերը հրահանգ ղրկուեցաւ թէ երբ Օսմ. նամակատունէ մը օտար երկիր մեծաքանակ ղրկուի, անոր արժէքը պէտք է գերման նամակատան ընթացիկ սակագինով գանձուի։

ԱՌԱՆՑ ԴՐՈՇՄԻ ՆԱՄԱԿՆԵՐԸ.— Ակից առաջ պաշտօնապէս արգիլուած էր մէկ պահարանի մէջ ուրիշ նամակներ դնելով՝ միայն վրայինին վրայ նամակադրոյմ փակցնելը. սակայն Թղթատարական վարչութիւնը նկատելով որ այդ արգելքը հաստիթի նուազութեան պատճառ կ'ըլլայ, որոշեց այդ որոշումէն զերծ պահել նաւահանգիստները. որով հարկ եղած հրահանգները ղրկեց ամէն կողմ, որպէս զի ասկէց վերի նամակներուն համար ընդունուի այն տեսակ պահարաններ որոնց մէջ ուրիշ նամակներ ալ կան։

ԿԱՑՍ. ԹԱՆԴԱՐԱՆԻՆ տնօրէն Հաճի պէյի որդին Էսհէմ պէյ ալ պիտի պաշտօնավարէ այդ թանգարանին մէջ՝ Կայս. հրամանով։

ԱՏԱԼԻԱՑԻ նաւահանգիստը ընդարձակելու և կանոնաւորելու համար գիտական քննութիւն մը պիտի կատարէ Անանեան էֆ. իր ընտրելիք մէկ ընկերին հետ. ասոր համար 150 ոսկի պիտի տրուի Վեհ. Սուլթանին հրամանով։

ՊԱՐՍԻՑ կառավարութիւնը մայրաքաղաքին պարկական դպրոցին յատկացեալ ամսական 150 ոսկին վրայ 100 ոսկի աւելցուց, որպէս զի դպրոցին մէջ արհեստանոց մըն ալ հաստատուի։

ԲԱՄՊԱԿի գինը բարձրացաւ։

ԽՈՋԱԿի գինը ինկաւ Մարսիլիայի մէջ։

ԱՏԱԲԱԶԱՐԷՆ կը հեռագրեն թէ Հանրային Պարտքի վարչութեան տեղին մասնաճիւղին մէջ, առջի օր կատարուեր է խոզակի գործիքներուն մրցման ցուցահանդէսին բացումը։

—Ատաքաղարի անտառներու քննիչ կարգուեցաւ Էրթողրուլի քննիչ Քոսթաքի էֆ.։

—Ատաքաղարի նախնական դատարանին հարցաքննիչ դատաւոր Ալի Շեվկը էֆ. երէկ իր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ։

ԻԶՄԻՐԻ ԲԵՐՔԸ.—Իզմիր այս օրերս վերատացած է իր առեւտրական մեծ հրապարակի երեւոյթը. ժամանումները և առաքումները հետզհետէ կը կարեւորնան։ Ամառուան բերքերը շատ լաւ վիճակի մէջ են, և օդերը մեծապէս կը նպաստեն ամէն տեսակ բոյսերու զարգացման։ Աֆիոնի նոր բերքը 9,500 կողովէն աւելի կ'ենթադրուի։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ նշանաւոր դրամատէր Սըր Ճէյմս Հանրի Շմիթ, որ մայրաքաղաքս եկած էր, և ամերիկեան դեսպան Մ. Լէյման, իրենց քով ուենենալով Կայս. Թիկնապահներէն Թալաթ պէյ, առջի օր, այցելեցին Կայս. Գանձարանը, Տօլմա Պաղչէի, Պէյլէրպէյիի և Կէօքսույտի պալատները, Կայս. արտօնութեամբ։

ՔՕՆՔՈՐՏԱԹՕ.—Գումգաբուի կայարանին մօտ սնանկացեալ նպարավաճառ Քոսթի Խարալամպիի, առջի օր, քննչօրտաքօ մը կնքած է 10 %-ով։

ՄՆԱՆԿՆԵՐԸ.—Թղթավաճառ Բաղրպ էֆ.ի եղբայրը Հիւսէյին Թէվֆիք էֆ. որ Պէյէսթէնի մէջ խանութ ունի, առեւտրական դատարանին որոշմամբ սնանկ հռչակուած է։—Առեւտրական դատարանը յունիս 20էն սկսեալ անանկ հռչակած է Պոլիս, Պաղչէ Գաբու, Շէրպէթ խանը հաստատուած պատրաստ հագուստի վաճառական Մաղաքեան Ռուբէն էֆ.ն։ Դատարանին անդամներէն Ճէլալ պէյ ժիւժ գումիսէր կարգուած է և փաստաբան Նիքոլաքի Լոզոթէթի ու Թանաշ Եորկիատի էֆ.ներն ալ առժամեայ սէնտիք։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՄԻՇՏ ԿՆՈՋ ՄԱՏ ԿԱՑ.— Երէկ գրեցինք որ Սթէնեայի բարձրերը մացառներու մէջէն մարդու դիակ մը գտնուած է որ քանի մը ամիսէ ի վեր հոն ըլլալ կը կարծուէր։ Ոստիկանութիւնը քննութիւն կատարելով տեսաւ թէ դիակը կմախք դարձած է. գլուխը կտրուած, կողէն վիրաւորուած և մացառներու մէջ ձգուելով փտած է։ Դիակին մօտէն գտնուեցան բանուած թաշկինակ մը, կնոջ քող մը, զոյգ մը կօշիկ և սեւ բանկոն մը։ Դիակին մէջքը կայ ներմակ գօտի մը, շապիկ մը. իսկ հագուստները բլիկ բլիկ եղած էին. ծառի մը բունին քով գլխու սեւ մազեր կային, կնոջ գլխու քողը արեան բիծեր ունէր. քիչ մը հեռուն ալ վառուած կրակի հետքեր։ կ'ենթադրուի որ քանի մը հոգի կնոջ մը հետ հոս դաշտային ճաշ մը ընել գացած են, բայց մէջերնին կռիւ մը ծագած, որով գործուած է ոճիրը։ Շրջակայ արտերը աշխատող Ալի, Հիւսէյին, Մէհմէտ, Էլիաս, Թէվֆիգ, Սալիմ և Իպրահիմ անձերը։ Սալիմ ըսաւ թէ մայիս 28ին Մէհմէտի հետ հոնկէ անցած ատենին դիակը տեսեր են, որուն երեսը բաճկոնով ծածկուած էր. բացեր ու տեսեր են որ գլուխը կտրուած է և երեսը օրթնոտած։ Մէհմէտ ըսեր է ընկերոջը թէ հեռանան։ Երկուքն ալ խոսացեր են լուռ մնալ։ Մէհմէտ ալ ըսաւ թէ ատանկ բան մը չէ պատահած։ Քննութիւնները կը շարունակուին։

ՍԻՐՈՑ ՀՐԴԵՀԸ.— Բանաստեղծները կ'ըսեն թէ սէրը հրդեհ է, բոց է և այլն է. սակայն ես, ինչ մեղքս պահեմ, այդ օրինակ բանի մը չպիտի հաւատայի եթէ երբէք անոր մէկ աչքառու օրինակը չտեսնէի առջի գիշեր՝ երբ երկու հոգիի սէրին բոցէն՝ ամբողջ փոզոց մը պիտի մոխիր դառնար։

Պարզենք խնդիրը՝ քիչ մը գոց տեսակէն, քանի որ այնպէս կը պահանջուի։

Գաղգիւղ, Մօտա փողոց, ոտար հարուստ ընտանիքի մը մեծ տղան, դաշնակահար Միսիւ Լեմ դիտեր ինչը, անկի կ'ըլլայ, նանկ կ'ըլլայ, անանկ կապով մը կը միանայ տունին հոռոմ աղուորիկ սպասուհիին հետ — որուն ես ալ աչք ունէի, ինչ մեղքս պահեմ — որ, կը տեսնուի օր մը այդ հեշտու բանաստեղծական... բեռը կռնակը առած կծիկը դնել տուն էն և գիւղ'ն ալ, ուր սկսեր էին անախորժ կերպով խօսիլ իր վրայ։

Մայրը, բարի կին, որպէս զի Աստուածամարը չնորհ տայ իր զաւկին և ձգելով միւս գայթակղեցնող Տիւլսինեն տուն վերադառնայ, գիշերն ի լուս երեք չորս օր սկսում կը կատարէ՝ կօրնիթիային առջեւ։

Առջի գիշեր, յանկարծ շողշողուն լոյս մը կը փայլի պատուհան աչքին առջեւ, և կինը ինքզինքը տեսիլքի մը հանդէպ կարծելով կը սկսի խաչակընքել «իմարթօ'ն, իմարթօն» գոչել։ Սակայն մուխը և բոցը տունինները կը սթափեցնեն, որոնք կ'աշխատին կրակ առած վարագոյրը մարել։ Աղմուկը կը մեծնայ և հրդեհը տարածուիլ կը սպառնայ. սակայն դրացիներու բուռն ջանքին շնորհիւ առանց վտանգի բոցերուն առաջքը կ'առնուի։

Հիմայ հաւատցիք ինծի հետ թէ սէրը կրակ ու բոց է եղեր իրաւցնէ։

ՎՍՏԱՀԵԼԻ ՊԱՆԴՈՒ ՄԸ.— Առջի իրիկուն Ալէքսանդրիայէն Անտէթա տանուն կին մը կ'ուզայ. քարափին վրայ թարգման մը ներկայանալով անոր, զայն կ'առաջնորդէ Դալաթիոյ «Օթել տ'էօրօբ»ը։ կինը կէս գիշերին կը լսէ որ դուռը կը զարնեն։ Բանալուն չմնար՝ երկայնահասակ մարդ մը ներս մտնել կը փորձէ. կինը կ'ընդդիմանայ սակայն անծանօթը հրաղէնով սպառնալով, զայն ազէկ մը ծեծելէ ետք կը կը մեկնի։ Այս միջոցին պանդոկին ծառան Վանկէլ սանդուխին գլուխը կեցած է եղեր։ Առտուն պանդոկին մեծը Եորկին կ'ուզէ, հոն չի գտներ։ Ուստի Բերա կ'ելլէ և տան մը մէջ սենեակ մը վարձելէ ետք կուգայ պայուսակները տանիլ։ Այս միջոցին պանդոկին տէրը նորէն բացակայ էր։ Երբ գացած սենեակը պայուսակները կը քննէր, կինը կը նշմարէ որ 3000 ֆր. արժողութեամբ գոհարեղէնները անհետացեր էին։ անմիջապէս ոստիկանութեան կը դիմէ որ կը ձերբակալէ պանդոկին տէրն ու ծառան, որոնք կ'ուրանան գողութիւնը։

ՀՐԴԵՀ

Այս գիշեր, ժամը հինն տասնեակը. Էսկի-Զագրիֆ փողոցը Իզմիր պանդոկին տակ գտնուող դերձակ Լէվիի խանութէն մէկէն ի մէկ մուխ մը դուրս գալ սկսած է, զոր ոստիկանութիւնը տեսնելով խանութին փեղկերը կոտրեց և ներս մտաւ. սակայն անմիջական օգնութեան շնորհիւ սահմանափակուեցաւ միայն այրելով կարելի եղաւ հրդեհին առաջքը առնել։

Գիշեր ատեն խանութը գոց ըլլալով այս տեսակ հրդեհէ մը կը կասկածուի որ խանութին մէջի ապրանքները ապահովագրուած ըլլան, արդէն ոստիկանութիւնն ալ նոյն մտօք իր հարցաքննութիւնները կը կատարէ։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

«ԿՐԾԿԱԼ ՀԱԳԻՐ»

Խասգիւղցի չունեւոր հայր մը, հեւեւալ նամակը կը գրէ մեզ, զոր ուշադրութեանը կը յանձնենք որուն որ պէտք է։

«Էֆէնտիս

«Զունեւոր կ'ըսուիմ, վեց հատ չօճուխի տէր, առածս չաբթէ չաբթի 70 խուռուշ է։ Ինծ՝ պէս մէկը պատուի կարան՝ չէ՝ կրնար զէնկինվա[illegible] ուկը-ները, խատիֆէ լաթ հագցունել, խուշին կաթը անպակաս ընել։

«Հիմաճուկ կլխուս էկածը նախլեմ, տուք ա խալէմի առէք։

«Դրպատուն կը խաբեմ զաւկըներս, աս տեղի դրպատունը։ Անցած գիշեր մէյմընա նայիս տղոցմէս մէկը վրաս եկաւ, հէօնքիւր հէօնքիւր կուլար կոր... կէնէ ինչ կայ ըսելուս չի մնաց... բռստէլա չունիմ տէյի ինծի ճամբեցին ըսաւ...։ Տուք հար էղէք տէ մի լեցուիք նայիմ։

«Ցանցանաւորը ֆ'ս էմքի չեմ կրցած բրօստէլա մը շնել, եօխսա մի դրպատունէն ետ խաւրողը։ աս քմահաճ տնօրինութիւններուն մասին, որոնք դժբաղդաբար վերջ չեն գտներ։ Ապօրինի ձեռնադրութիւն, վանքին մէջ անկարգապահութեան, թոյլատուութիւն և չարք մը ուրիշ զեղծումներ, ալ սովորական դարձած են Ս. Դանիէլի այս մենակեացին համար։ Կրօն. Ժողովին ուշադրութիւնը հրաւիրելն ալ անօգուտ ըլլալով, գոնէ աւելորդ չենք սեպեր եպիսկոպոսին խղճին կոչում մը ընել, յիշեցնելով իր աստիճանը և ուխտը՝ եկեղեցական պարտաւորութեանց համար։

ԱՍկէ առաջ, Կրօն. Ժողովին հրահանգին համաձայն, Նիկոմիդիոյ առաջնորդ Տ. Մատիմնոս եպսկ. Ցովակիմեան, երկպատիկ ցանկ մը ղրկած էր Պատրիարքարան, տեղւոյն Կրօն. և Քաղ. Ժողովներուն կազմութեան համար։ Այդ ցանկէն պզտիկ փոփոխութեամբ մը կազմուելով Դաւառային Վարչութիւնը, ղրկուեցաւ Նիկոմիդիոյ առաջնորդին։

ՈՒՍՈՒՄԻԱԿԱՆ Խորհուրդը թէեւ երէկ հրաւիրուած էր նիստ գումարել սակայն մեծամասնութիւն չգոյանալով ներկայ անդամները մեկնեցան և նիստ տեղի չունեցաւ։

«ԲԻՒՐԱԿՆ»ի այսօրուան թիւին բովանդակութիւնն է.—Զգայարանքներու սահմանէն անդին (խմբագրական). ՑԱԿՈԲՈՍ Հ. ՃԷՃԻՃԶԵԱՆ։—Կեանքի ճշմարիտ կոչումը ԲՐՈՖ. ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՎԱՆ ՄԵԼԻՆԷՄԸՆ (ԹՐԳՄ. ԱՐԲ. ՏԷՐ ՑԱԿՈԲԵԱՆ).— Մատուռներ։— Ռոմոլոս (Թերթօն)։— Հայուհեաց վարժարանին շուրջը։—Ձեռնադրութիւն մը։— Քաղաքական։

ՎՐԻՊԱԿ. — Երէկուան Պաղոսի յօդուածին սկզբնաւորութիւնը պէտք է կարդալ «Անցեալ դարուն վերջերը» և ոչ թէ «տարուան...»։

ՄԵՐ ԻԶՄԻՐԻ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրենք Իզմիրի մեր մեծայարգ բաժանորդներէն, ինչպէս նաեւ գաւառներու մեր ամբողջ բաժանորդներէն որ առանց թերթիս արտօնատիրոջ ատորագրութիւնն ու «Մանզումէ»ի պաշտօնական կնիքը մէկտեղ տեսնելու, վճարում չընեն ո՛ և է մէկի. աս պայմաններէն զուրկ վճարումները բացարձակապէս անընդունելի են մեզ, ինչպէս քանի անգամներ ծանուցած ենք։

ՄԵՐ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Դեր. Տ. Գէորգ Վ. Արսլանեան, ընկերակցութեամբ Մ. էֆ. Սէմերճեանի որ Ակնայ ազգ. բոլոր եկեղեցական ժողովներուն գործն և լուրջ անդամակիցներէն մէկն է, Բինկայ այցելեց։ Վարդապետը չորս հինգ օրուան մէջ տեղւոյս վարժարանին համար նոր կարգադրութիւններ ըրաւ։ Հաստատեց աղքատներու գանձանակ մը, յետոյ գործադրութիւն սովրելու համար որոշեց գիւղէս Ակն ղրկել ուշիմ այրի կին մը։ Մեր վարժարանի պատկանած փուռին հաշիւները աչքէ անցուց ու այս ամէնքը կանոնաւոր ընթացքի մը մէջ դնելէն վերջը չաբթի երեկոյ իկաւ օծելու Ս. Երից մանկանց վանքը որ վերջերս նորոգուած էր նախահոգութեամբ Ն. Սրբութեան և գիւղիս պատ. Թաղ. Խորհուրդին։ Այս մենաստանը Եփրատայ աջ եզերին վրայ կառուցուած քարուկիր կոկիկ ու սիրուն մատուռ մըն է։ Գրեթէ դար մը առաջ՝ Զանչէկիւլեանի մեծանուն նախնիք կառուցած են զայն։ Բինկայի ամէնէն սիրելի ու նշանաւոր ուխտավայրն է աս, ուր կ'երթան ամէն շաբաթ օր մեր բարեպաշտ կիները՝ խունկ ծխելու ու մոմ վառելու։ Անոնք որ կ'ուզեն ընութեան ամենագեղեցիկ ամառնի՝ մայիսին՝ հրապոյրները վայելել, պէտք է ուղղուին դէպի Ս. Երից մանկանց վանքը, կամ անոր մուսայական ափերը։ Մատուռը պարէզին կեդրոնն է, ծառերը իրենց երկայն ուղէներով կը սաւառնին մատուռին վրայ ու կը հովանաւորեն զայն։ Եփրատն ալ անոր ստորոտը հեղիկ կը տահի, մշտազուարթ ու դալար պահելով քանի մը թրթենիներն ու բարտիներն, որոնք չարուած են անոր եզերքն ի վեր։

Տ. Գէորգ վրդ. կիրակի օրը հանդիսաւոր պատարագ մատոյց, որուն ներկայ էին նաև շրջակայ գիւղերէն մէկ քանի հոգի։ Այն օր Ս. Երից մանկանց մատուռը զարդարուած էր այն գեղեցիկ զարդերով՝ որոնցմէ ղրկուած էր Ս. պատարագի աւարտումն, Տ. Գէորգ վրդ. մատուռէն դուրս եկնելով քարոզ խօսեցաւ ընտրելով «Եթէ ունիցիք հաւատս քան զհատն մանանխոյ» աւետարանին գեղեցիկ հատուածը զոր գեղեցիկ կերպով բացատրեց։ Ն Գեր. օրհնեց մեր Սրբազ բնակող հայրենակիցներէն Նշան էֆ. Աւագեան ծանօթ նկարիչը՝ որ պատրաստուած էր մեր այս վանքին ալ գեղանկար պատկեր մը ընծայել, ինչպէս ընծայեց մեր Ս. Աստուածածնայ եկեղեցիին։ Ցիշեց անոր բարեգործ նախնիքը։ Քարոզէն ետքը տեղւոյն մը տրուեցաւ։ Վարդապետը հոս առաջին բաժակը առաջարկեց՝ Երկրին ինքնակալ Վեհ. Սուլթանին թանկագին կենացը համար։ Հոս ամէնքն ալ յոտնկայս երգեցին սրտեռանդն «էյ սէրվերի» Օսմանեան երգը։ Ցետոյ Ն. Գերպ. բարեմաղթութիւն ըրաւ նաև Սրբազ Հայրապետին և Սրբազան Պատրիարք Հօր կենաց համար։ Խնծիղք և ծիծաղք կը թնդացնէին սրբավայրը։ Այս հացկերոյթը տեւեց 3 ժամ, ուրկէ վերջը Ն. Գեր. մեկնեցաւ անկէ, ընկերակցութեամբ շատերուն։ Գիւղիս վարժարանը փակուած էր։ Վարդապետը ասկէ ետքած, առանց աջ և ձախ նայելու, փութաց Թաղ. Խորհուրդին շնորհիւ վարժարանը բանալ։ Այս առիթով օծեց նաև վանքը։ Վարդապետին այսօրինակ փութկոտ գործունէութիւնները միշտ գոհունակութեան արժանացած են։

Մ. ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

ՍԱՐՐԱՖԻՏԷ

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Էսկ. Ուսմ. տիւն ազգ. գաբ.	29—03
» » էն եիւքսէք	29—06
» » էն աշաղը	29—03
Բումէլի չըմէնկ. ազգմ գբնա.	113—
» » էն եիւքսէք	113—3/8
» » էն աշաղը	113—1/8

ՊԱՆԳԱ ԱԳՍԻՕՆԼԱՐԸ

Բէժի ագսիօնը Օս. լիր.	—
Սիկարէթ Ա.	0—18
» Բ.	—88
Թրամվայ	5—37½
Ժուրնանս	1—40
Օպլիկասիոն Թրամվայ	490—
Ասիւրանս	3—55
Գօրքօրատիոն	0—08.6
Գոմմերսիալ	0—09.6
Լօրիսմ	69—
Պանգ Նասիոնալ տը Կրէդ	414—
Թրանսվալ	151—
Ըլնիթըմ Թահվիլաթը	494—
Անատօլը չըմ ագսիօնը	10—12½

ԱԳՋԷԼԷՐԻՆ ՖԻԾԱԹԸ

Օսմ. լիրասը 100 ղշ. ասն	ղշ. բր.
Պէյաղ մէճիտիյէ ֆարգը	103—04
Մէթալիք	102—20
Ինկիլիզ լիրասը	110—06
Ֆրանսզ ալթունը	87—26
Բօլ	90—
Գրէմից ալթունը	51—06
Գարպոն գայմէսի	8—59

ԷՎՐՕՊԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Լօնտրա 3 յուլիս

Ինկ. էհամը Ինկ. լիրասը	96—43
Օսմ. էհամը գաբանտը	26—37
» » Բ	26—37
« » Գ	52—
Օսմանլը Պանգասը	12—25
Մըսրը Տուլ. մութթահրաէ	109—25
Գուլկար խաթիգաղը	93—
Գամպիո Բարիզ 3 այ վասէ	25—35
Թրանսվալ	3—59
Շարթրէթ	6—06

Բարիզ 3 յուլիս

Ֆրնս էհ. 3%ֆր.	101—80
Եէնի Օսմ. էհամը գաբանտը	26—85
Բումէլի չըմէնտֆէրի	114—50
Օսմանլը Բէժիսի էհամը	322—
» Պանգասը	572—
Ֆրտիսի Լիմնէ	1055—
Իթալիա էհամը	103—95
Բուիորիթէ Թիւրք	—
Օսմանիյէ	—
Տուան Օթօման	527—
Սբանեալ	82—15
Թրանսվալ	152—50
Էժիբսիէն իւնիֆիէ	112—
Շարթրէթ	92—

ԳԱՄԳԻՕ

Լօնտրա	110—07½
Բարիզ 3 այ վասէլի	22—83
Ֆիօրէն Մանտա	21—81

Վիէննա 3 յուլիս

Լօնտրա իւզէրինէ գամպիո	240—10
Բումէլի չըմէնտֆի. ֆր.	107—50
Օսմանլը Բէժի ագսիօնը	293—

Պէրլին 3 յուլիս

Բումէլի չըմէնտֆ. (մարգ)	111—90
Լօնտրա իւզէրինէ գամպիո	20—325

Ա. ՏԻՐԱՏՈՒՐ

Կ. Պոլիս, ՃԷԼԱ Պէյ Խան, Թիւ 8

ԱՄԵՆԱՃՈՒՆ ՄԹԵՐՔ

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՁԱԿԱՆ ՊԻՏՈՅԻՑ

ԱԿՌԱՑ

(ԵՒ Ա.ՇԼ.)

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ՊԻՏՈՅՔ

Լանցոնի ԱՇ ԷՏՆ ՍԸՆՍ տան.

ՄԵԾԱՐԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՐԱՆԱԿ

Դուառներէ եկած յանձնարարութիւնք կը կատարուին փութով և խըստնամքով։ 7—15

ՀԱՖԹԱԼԸԳ ՏԱԽԻԼԻՅԵԷ

Սէֆֆանը հարպիյէի Շահանէէին ուսուլը ճէտիտէէ Թանվիլի հագգընտա Պահրիյէ նէզարէթի իլէ Իթալիատա քեան Անսալտա ինչաթ ուսթա կեանը վէքիլի արաընտա Թանզիմ իտիլէն մուգավէզէնամէ իմզա իտիլմիշ տիր։

—Քիլտանի բաթրիկի էմմանուէլ էֆ. հազրէթլէրի՝ Բոմանա միւվասէլէթ իտերէք, Բարա հազրէթէրինին հուզուրունա չըգըպ, վուգու պուլան միլագաթ էնսարընտա։ սէլամը մէսիտէթ իթթիտամը ճէնսաը Բատիշահիեի Բարա հազրէթլէրինէ թէպլիզ վէ Բարա հազրէթլէրի՝ կերէք պու լուֆֆրնաթրնիվանէլերինէն վէ կերէք թէպաահ Խրիսթիանիյէ հէր ան պիտիրիզ պույրուլան էլթաքը ինաեթի սաղլի ճէնսաը Բատիշահիէն տօլաեը զաթը ագաէսը հազրէթը Բատիշահիեէ սօն տէրեճէ մէտեու�էը չիւքրան օլտուգլարընը վէ հէր զէման տավաթը իքզաեիրը էօմր ու իճլալը ճէնսաը Բատիշահիեէ միւտավիմ պուլունտուգլարընը պէեան էլլէմիշլէր տիր։

—Թէրսանէի Ամիրէաէ միւճէտատէն ինչա իտիլմէքտէ օլուպ, ճիւլուսը Հիւմաեունը Իմէեամին մագրունը հազրէթը Բատիշահիեէ միւսատրգ եէվմը միպարէքտէ ըուի տէրեաեա թէնզիլ իտիլէճէք օլան Խիւտավէնտիկար գրուազէօրիս Հիւմաեունը Գրուբ թօքլարը իլէ թէճէնիզ օլունճագ տը։

—Գաթէմունի սիվարի ալաեը-նա ինան պույրուլան բաեաթը զաֆէրաեաթը տախի քէմալը թազիմ վէ ինթիրամ իլէ իսթիգպալ իտիլմիշ տիր։

—Ումուրը սըհհիյէեի ասքէրիյէնին թէնսիգի, վագթը սէֆէր վէ ասաեիչատ սապիթ վէ սէյեար խասթախանէլէր թէեսիթ վէ պունլարա մախսուս լեվազիմին էն մուգթէսիտանէ պիր սուրէթաէ թէտարիքի հագգընտա։ Ալմանիալը Ռիսը բաչա հազրէթլէրի թարաֆընտան մագամը Սէրասքէրիեէ պիր մուխթէրէ թագաիմ իտիլմիշ տիր։

—Օրմանլարտա աղաճլարա տամղա վուրմագ ամէլիեաթը իչուն թիւճար վէ քէօյլիլէրաէն հէր նէ նամ իլէ օ-ղուր իսէ օլսուն, պիր չէյ ալան վէ եա սահ սուրէթլէ վազիֆէսինի սուի խ-թիմալ իտէն մէէմուրլարընը գաթիեէն մէսուլ իտիլէճէքլերի իճապ իտէնլէրէ թէպլիդ իտիլմիշ տիր։

—Պուլկարիսթան բրէնսի՝ Ռուս վէ Պուլկար մէէմուրլարընտան պաղըլարը-նա նըշանլար վէրմիշ տիր։

—Խրտիվը Մըսըր Գէեա, տէվլ. բա-չա հազրէթլէրի՝ խաքիքաեը Շահանէեէ արզը ուպուտիեէթ վէ թէեիտի սա-տագաթ էլլէմէք իւզրէ, չէհրիմիզէ կէլմիշ տիր։

—Մանասթըր Ցունանը սիվարի ի-լավէ ալաեընա ինան պույրուլան լի-վաեը ֆէլդիթիվանը թէսլիմ վէ թէ-սէլլիմի բարլագ պիր սուրէթաէ իճրա իտիլմիշ տիր։

Մանասթըրը Օրիզուր օվասընտա իճրա իտիլմէքտէ օլան թօքնտախթ թալիմի խիթամ պուլմուշ վէ ասաքիրը Շահանէեէ մանօվրալար իճրա իթտի-ռիլմիշ տիր։

Մէհաքիմ ռիւսասընընը մէվզրի մէէմուրիեթլէրինէն ինֆիրքաք իտէ-ճէքլերի սըրատա զէմանը իտաթէլերի մուամէլաթընա թէֆերրիւ իտէն նէվ-զրսը պէհէմէհալ իքմալ իլէ պէրապէր, պու ճիհէթի մուատատագ օլմագ իւզ-րէ, հէյեթը մահքէմէտէն պիրէր մազ-պաթա խթիհալ իտուպ Ամլիեէ նէ-զարէթինէ իրալ իթմէլէրի ուսուլը ինթիհազ վէ օ եօլտա իֆթի թէպլիզ-աթ օլունմուշ տը։

—«Սգօթ» սէֆինէսի գօմանտանը, միւնթէհիր միւլազիմ պէյին ճէսէտինին պիթթէհարրի պուլտուրուլմասը խու-սուսընտա սարֆ օլունան հիմմէթէն տօլաեը, Ինկիլթէրա հիւքիւմէթի նամը-նա Պէյգօզ գայմագամլըզընա պէեանը թէչէքքիւր էյլէմիշ տիր։

—Թիճարէթ Օտասը կազէթասը՝ մէմալիքը Շահանէաէ զըրասթըն թէ-րագզրսը իչուն, հիւքիւմէթը Սէնիեէ ճանիպը ալիսինէն իսթիեար օլունան ֆէտտաքերլըգլարը թաատտ էլլէտիք-տէն օսնրա, զիւրարընտա միւթէհաթ-թիմ զիմմէթլերի օլան վէզաիֆի իֆա իչուն, հիչ օյմազաա ալէաթը զըրահ-եէտէն ուճուզ վէ իսթիմալը միւֆիտ օլանլարը թէտարիք վէ էյի թօխում ինթիխապ իթմէլերինի թալսիեէ վէ պէեան էյլէօր։

—Էրպապը ֆէսատտան Պարա բօս-թա վէ թէլէկրաֆ միւտիրի սապգը Լուֆֆի՝ Տերսաատէթ ճինաեէթ մահ-քէմէսինէ միւեպպէտ գալէպէնալիեէ մահքիմ իտիլմիշ տիր։

—Սէնէի հազրա մահսուլաթընը-նը մզգտարը սահիհի հագգընտա թիճա-րէթ Օտասընճա իճապ իտէնլէրէն մա-լիւմաթը մուֆասալ թալեպ իտիլմիշ տիր։

Արնավուտ գապալիինտէն պու սէ-նէ 20 գատար աթֆալը ճէպիլէ, Աշ-րէթ մէքթէպինէ գայտ ու գապուլլա-ը խուսուսընա իրատէի Սէնիյէեի հազ-րէթը Բատիշահի չէրէֆսուտուր պույ-րուլմուշ տը։

—Պէրաի թէպոիի հավա՝ մէմլէ-քէթլերինէ ազիմէթ իտէճէք օլան ֆիւ-նունը հարպիեէի Շահանէ թալեպէսին-էն 20 էֆ.նէ մէսարիֆը սէֆէրիեէլէ-րինէն մատատ, ճէպը Հիւմաեունտան օնար լիրա ինան պույրուլմուշ տը։

—Համիտիյէ աթֆալ խասթահա-նէսինի խարիճիյէ նազրը թէվֆիգ բաչա հազրէթլերի զիեարէթ իթմիշլէր տիր։

—Եէնիչէրիլեր միւզեսինէ Քէօթահ-եա չինի մամուլաթընա մախսուս օլ-մագ իւզր էպիր միւզէ քիչատ իտիլ-միշ տիր։

—Գոսովատա Իւսկիւպ չէհրինէ եա-զան չիտտէթլի թօլուտան մէզրուաթ խասարաթա օղրամշ տը։

—Սունանիթանտա իճրաեը չէգա-վէթ իտէն վէ տէրտէսթի իչուն հիւ-քիւմէթ թարաֆընտան մէպլաղ վատ իտիլէն մէչհուր Բանօքլոս թէվզրֆ ի-տիլմիշ տիր։

—Ճանիպը ճէլիլ մէյամին տէլիլը ճէնսաը Բատիշահիտէն, Ինկիլթէրա զըրալը հազրէթլերինին իսթիֆսարը խաթրլարը զըմիրընտա քէչիտ պույ-րուլան թէլէկրաֆնամէէ գրալիչա հազրէթլերի պա թէլէկրաֆնամէ, ար-զը թէչէքքիւր էյլէմիշլէր տիր։

—Սէնատտա ինչա օլունճագ մէք-թէպը սէնաեինին, վազը էսաս ըէսմի պիլիճրա, պու միւնասիպլիք տաա-վաթը խայրիյէ էտա գըլընմըշ տը։

—Պիր եէրտէ իսքեան իտիլմէք իւզ-րէ կէօնտերիլէն մուճաճիրլերտէն պա-զրլարընը, խանէ ինչաբ իչուն քէ-րէսթէ ալորգտան սօնրա, պունլարը սաթարագ ֆիրար էյլէտիքլերի խա-պէր ալընտըզընտան, պատէմա պու-կիպիլերին ֆիրարընա մէյտան վէրիլմէ-մէսի լազըմ կէլէնլերէ պիլտիրիլմիշ տիր։

—Հալեպ մէլթիթ մէթրաբօլիտի ճի-րիլօ նէմէտա էֆ. Միւլքիթ բարտրգիւ-եինէ ինթիխապ իտիլմիշ տիր։

—Ֆրանսա սէֆիրի չարչանպա կիւ-նիւ մէէզուսէն Իվրօբաեա կիթմիշ տիր։

—Իքիսի չիպհէլի, իքիսի մուհագ-գագ օլարագ չէհրիմիզտէ վուգու պուլան 4 միւսապ իւզէրինէ, տէրսքա-տէթ միւվարիտաթընա գարշու, Ռու-սիսաճա 11, Ռումանիաճա 10, Եունա-նիսթանճա 2 կիւն գարանթինա վազ իտիլմիշ տիր։

Էհալիսի սըրֆ Ռում օլան Թուզլա հարիգզէտէկեանը իչիւն Գաատքէօյ մէթրաբօլիտլիյինճէ իանէ ճէմինէ պաշ-լամըշ վէ չիմտիյէ գատար 90 լիրաեը միւթէճավիզ բարա թօքլանմըշ տը։

—Պու հաֆթա պուղտայ պօրտա-սընտա ֆիեաթլար պիրազ տիւշմիւշ տիր։

Սօպրանիեէնին գօմիսիօնը մախ-սուսը պուլկար խութիգրազը հագգընտա շարթնամէեի միւթէթֆիգէն գապուլ իթմիշ տիր։

Սօն պահարտա իճրա իտիլէճէք մա-նօվրալարտա պիր մէէմուրը հազըր պուլունմամաք, Ֆրանսա հիւքիւմէթին ճէ Պապը Ալիսէն իլթիմաս իտիլմիշ տիր։

—Անատօլու տէմիր եօլլարը իտարէ-սի, Հայտար Բաշատա, պիր ուն ֆապ-րիգասը թէէսիս իտէճէք իմիշ։

—Սէլանիկ վիլաեէթինին պու սէ-նէքի աֆիօնլարը սէնէի ասպրգատան տահա էյի, գօզա մահտուլթը հէման կէչէն սէնէյինքի կիպի տիր։

—Լէիլիամտ, տիւն ագշամա գա-տար էսկի ԹուԹուլանլարտան պաչգա, չէհրիմիզտէ վէպատան հիչ պիր միւսապ օլմամըշ վէ Թէտավի օլան էսկի խաս-թալարտա կիւնտէն կիւնէ էեուլիյէ եիզ ԹուԹմուշ տը։

—Իսկենտերիյէտէն կէլէրէք Կալա-թատա եվրօքա ճէլլիճէ նազիլ օլան Բոմանեալը մատատ Ասէթանը, էշեառը մէյանընտա պուլունուպ թախմինէն 3000 ֆրանք գըյմէթինտէքի միւճէվհէ-թը սըրգաթ իտիլմիշ, վուգուպու-լան իկպար իւզէրինէ զապրթա օթել միւսթէճիրինի թաղգիգի մատատ զըմ-ընտա, թէվզրֆ իթմիշ տիր։

—Սթէնիատա իւսթիպէճ օճագլարը հիվարընտա հիյեէթի թաեին օլունմա-յագագ պիր հալտէ պիր նայ պուլուն-մուշ վէ թաղգիգաթա իպթիտար օլուն-մուշ տը։

—Պէյօղլունտա, Քիւչիք-Բարմագ գարուտա, 30 նիւմէրօլու խանէտէ մուգիմ Նիգօլա Մարգօվիչին, տէրու-նինտէ 5000 լիրալըգ ռուս թանվիլա-թըյլա 70 լիրա պուլունան գասսասը այրլարադ, մէվճուտը սրրգաթ իտի-միշ վէ մազունէն խանէ միւսթէճիրի թագուհի՝ տէրտէսթ օլունմուշ տը։

—Պիր Ռում մէքթէպի ինչասը ի-չուն, Թրապիզօն էհալիսինէն Հաճի Սորկի, 1500 լիրա վէրմիշ տիր։

— Մարսիլիատա գօզա ֆիեաթը տիւշմիւշ տիր։

ԽԱՐԻՃԻՅԵԷ

ԱՄԷՐԻԿԱ. — Բանամա գանալը, Ֆրանսըզ չիրքէթինին հուգուգունը իչիթրասրյա, Բանամա գանալընը-նան միւրեթթեպաթընա պիր զիեա-ֆէթ քէչիտ օլունմուշ վէ Գրօնչթատա-տա Զար հազրէթլերի մէզքիւր օֆֆի-նէեի զիեարէթ էյլէմիշ տիր։

—Ռումանիա գրալը հազրէթլերի կէլէճէք օգոստոս զարֆընտա, Ավըս-թրիա իմբէրաթօր հազրէթլերինի զի-եարէթ իտէճէք տիր։

—Իթալիա գրալը հազրէթլերի՝ օ-գոստոս 11տէ Բէթէրհօֆ միւվասէլէթ իտերէք, 3 կիւն չէհրը մէզքիւրտէ գա-լաճագ տը։ Գրալը միւշարիլէյնա հազ-րէթլերի օսն պահար մէվսիմինտէ Սար-սէնա ատասընը զիեարէթ իտէճէք տիր։

ՀԻՆՏԻՍԹԱՆ.—Պօմպա հիվարընտա պիր սու խօրթումը զուհուր իլէ, խա-սարաթը քիւլլիեէեի մուճիպ օլմուշ տը։

ԲԱԹՐԻԳԽԱՆԷՏԷՆ

Գուտէմի աթրպպահ Օսմանիյէ-տէն մուալիմը չէհիր ուգթ. Միքայէլ էֆ. Ասրասանճան հազրէթլերի թէ-գաիւանինի իսթիտա իտերէք, քէյֆի-եէթ Մէքթէպը Թրպպիյեի Շահանէ նէզարէթինտէն մագամը Սէրասքէրիեէ Թէպլիզ օլունմուշ տը։

—Ֆիլատէլֆիա չէհրի Թրպ տարիլ-ֆիտնունընտան պու սէնէ չէհատէթնամէ ալանլար մէյանընտա Իրանը տօգթոր Սարգիս Եղիազարեան վէ Պրուսատան տօգթ. Ցովհ. Լուֆֆեան էֆէնտիլէր տախի պուլունմագտա օլուպ, պունլարտան տօգթ. Ցովհ. Լուֆֆեան էֆ. մուսապէգա իմթիհանընը բարլագ սու-րէթլէ կէչիրէրէք, չէհրը մէզքիւր Նիւ Եորք Լօնկայլընտի խասթախանէսինէ թապիպ թային օլունմուշ տը։

—Մանչէսթըր քիլիսէսինտէ իճրաի վազիֆէ խան Տ. Զուզայեցինին եերի-նէ, մուվազգաթէն—օրատա պուլունան Տ. Մկրտիչ քահանայ թային օլունմուշ տը։

—Վանրն Մոկս քէօյիս բաբազլա-ընտան պիրի զաթիլդէվճ օլան պիր գատընը տիկէր պիրի իլէ նիքահ իթ-միշ տիր։

—Բաթրիգ Ս. էֆ. հազրէթլերի, Գայսէրիտ Ս. Կարապետ Մանասթը-ընտա ինչա օլունճագ մէքթէպ խանէի նագտիյէտ պուլունմագ իչուն, միւթէպէրանը միլլէթի իպրազը սէտա-վէթէ տավէթ իթմիշ տիր։

—Տ. Եզեկիէլ Վ. Տիարպէքիրէ պիլ միվվասէլէ, վալի պէյ էֆ. հազրէթլէր-ընի զիեարէթ իթմիշ տիր։

—Բաթրիգ էֆ. հազրէթլերի, Եվ-րօքատան ավէաթ իթմիշ օլան չէհրի-միզ Իրան սէֆիրի հազրէթլերինի Թա-րապիատա քեան Սըմբըր Բաչաս օթէ-լինտէ զիեարէթ վէ պատէհու Ինկիլ-թէրա սէֆիրէթխանէսինէ կիտերէք, գրալ Էտուարտ հազրէթլերինին խաս-թալարընտան տօլաեը պէյանը թէէսիւֆ իթմիշ տիր։

— Շահ հազրէթլերի Վէնէտիկտէ պուլունտուգլարը էսնատէ, Ս. Ղազար մանասթրընը զիեարէթ իթմէք ֆիք-րինտէ պուլունմուշլար իսէ տէ, հավա եազմուրը օյտուգունտան կիտէմմիշ-լէր։ Մանասթրընն պաշ բաբազը՝ պիր գաչ բաբազլար իլէ պէրապէր Շահ հազրէթլերինին հուզուրընա չըգուպ, արզը թէչէքքիւրաթ վէ պաղը էսէրը սէնաի թագտիմ իթմիշլէր տիր։

—Սվերդ, Զարսանճագ, Քէօթահ-եա մէլխասալարընա ինան պույրու-լան նըշանը զիշանլարընը պէրթլարը բաթրիգխանէյէ թէսլիմ վէ մահալլէրին-էն իրսալ իտիլմիշ տիր։ Քէպտիք Աղ-թամար Կաթողիկոսլըզը վէքեալէթին-ա պուլունան Տ. Արսէն վարդապետ տախի ինան պույրուլան նըշանը զի-չան վէ պէրաթը ալի բաթրիգխանէէ կէօնտերիլմիշ տիր։

ԱՄԱԴ ԵՐԳԻ
ՀԱՅԱՍԱԿԱՑԻՆ ՔՆՆՈՒԹԻՒՆՔ
ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ
(26ՐԴ ՏԱՐԻՆՔ 1901-1902)
ՑՈՒՆԱՍԱՆ - ՑՈՒԼԻՍ 2

Դասնօթ.— 1. Ե.Դ— Աւագ և Ե. Բրիցագոյնք, Գ—Երէցք, Բ—Կրտսերք, Ա—Կրտսերագոյնք, Եր—Երախայք։

2. Աստղանիշ կրող հիւղերուն քննութիւնք կէս օրէ վերջ տեղի կ'ունենան։

3. Քննութիւնք առաւօտուն կ'սկսին ժամ 1½ին (Ը. Թ.) և կէս օրէ յետոյ ժամ 6½ին (Ը. Թ.)։

4. Գծագրական, Գեղագրական և ձեռակերտ աշխատութիւնք, ինչպես նաև Ա. վեցամսեայ գրաւոր քննութեանց շարադրութիւնք ի տես դրուած են։

ԿԱՐԳԱՑՈՒՑԱԿ

Երկուշաբթի յունիս 24.— Ե. Դ Ընդհ. Պատմութիւն, *Բնալուծութիւն. —Գ. Օսմ. Աշխարհագրութիւն (Թուրքերէն լեզուաւ), *Աշխ. Եւրոպիոյ.— Բ, Օսմաներէն, *Կրօնագրութիւն.— Ա. *Բացատր. ընթերց. և Արտասանութիւն.— Եր., Գաղղիերէն, *Պատմութիւն Երեւելի անձանց։

Երեքշաբթի, յունիս 25.— Ե.Դ, Տնտես. Աշխարհագրութիւն, *Գաղղիերէն, հանդերձ պատմութեամբ գաղմատենագրութեան.— Գ.— Գաղղիերէն, *Բնագիտութիւն.— Բ, Թուաբանութիւն, *Գրաճառիւ.— Ա. Օսմաներէն, *Աշխարհագրութիւն.— Եր., Իրագիտութիւն։

Չորեքշաբթի, յունիս 26.— Ե.Դ, Բնագիտութիւն, *Գծագրութիւն, Երկրաչափութիւն և Տիեզերագրութիւն.— Գ, Գրագիտութիւն, Հայ. Գրաբար, *Պատմութիւն.— Բ, Անգղ. ազգերմ. *Հայերէն Գրաբար.— Ա. Պատմութիւն, *Թուաբանութիւն.— Եր., Թուաբանութիւն։

Հինգշաբթի, յունիս 27.— Ե.Դ, Պատմ. Քաղաքակրթութեան, (Գաղ. լեզուաւ) *Տիրամարանութիւն (Գաղ. լեզուաւ.—Գ, Օսմաներէն, *Տեսական Թուաբանութիւն.— Բ. Տարրը բնական գիտութեանց, *Աշխարհագրութիւն.— Ա., Պատմ. Նոր Կտակարանի *Հայերէն.— Եր., Երկրաչափական գիտելիք։

Ուրբաթ յունիս 28.— Ե.Դ, Հին Ցուտարէն, Կենդանաբանութիւն, *Տոմարակալութիւն՝ վաճառականական թղթակցութեամբ (գաղ. լեզուաւ) *Օսմաներէն՝ Արաբերէնի և Պարսկերէնի տարրերով.— Գ. Օսմ. Պատմութիւն (Թուրք. լեզուաւ), *Բնալուծութիւն, և կենդանաբանութիւն.— Բ. Գաղղիերէն, *Բացատր. Ընթերց. և Արտասանութիւն.— Ա. Տարրը բնական գիտութեանց, *Երկրաչափութիւն.— Եր., Հայերէն։

Շաբաթ յունիս 29.—Ե-Դ, Անգղ. Գերմաներէն և առողջաբանութիւն, Հայերէն հանդերձ պատմութեան հայմատենագրութեան,— Գ, Անգղ-Գերմաներէն, *Գրաճառիւ և երկրաչափութիւն.— Բ. պատմութիւն, *Երկրաչափութիւն.— Ա., Գաղղիերէն.— Եր, Պատմ. Հին Կտակարանի, *Աշխարհագր. ծանօթութիւնք։

Կիրակի յունիս 30.— Ընդհանուր մարմնամարզ, *Շաբաթուան ընթերցում և Արտասանութիւնք, Երգք։

Երկուշաբթի, յուլիս 1.— Ե.Դ *Բարոյագիտութիւն։

Երեքշաբթի, յուլիս 2.— Ե.Դ *Տրնտեսագիտութիւն (Գաղ. լեզուաւ)։

Կը հրաւիրուին յարգանօք Եկեղեցական և Աշխարհական դասերէ բարեկամք կրթութեան, ծնողք, խմբագիրք և ուսուցիչք, ներկայ ըլլալ հարցքննութեանց, ի քաջալերութիւն մեզ և ուսանողաց։ Հէնարքս. Տնտրն

Ռ.Ց. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ
Իսկիսարար, 20 յունիս 1902

)(227)(

ԹԵՐԹՕՆ «ՄԱՆԶՈՒՄԻ ԷՖԷՄԵՐԻ»Ի

ՔԱՍԻՄ

ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ

ԶԼԽՈ ՑՈՀՄԱՏԻՆ ՆԵԱՆԴԷ

ԵՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

Ժ.

Գեղջուկին պատմութիւնը որ քառորդի մը չափ տեւեց, խիստ քաղցր տպաւորութիւն ըրաւ Տագրեանցներու վրայ, որոնք հակցան որ արդար եւ հաճոյալի ընկերութիւն մը ունէր Կարապետ աղան և պարապ տեղը չէր որ Գրիգորեանց ու աղջիկը այնչափ գովեստ կը շռայլէին անոր։

Բարիգալուստի արարողութենէն ետք մեկնեցան հիւրերը և նախկին ոսկերիչը բոլորովին առանձնացած իրենցներու հետ, սկսաւ հարցուփորձ ուղղել, անոնց անցուցած տխուր ու յուսահատ օրերուն նկատմամբ։ Լքուած ընտանիքին ուրախութիւնն ու բերկրանքը չափ չունէր։

Մտերմական տեսակցութիւն մը հաստատուած էր Կարապետներու և Գրիգորեանցի ու եղբօրը ընտանիքին միջեւ, որոնք կարծես տեւական բարեկենդանութեան մէջ էին։ Օրը նոր զուարճութիւնը նոր, մայրաքաղաքիս բոլոր զբօսավայրերուն չրջանն ըրին շաբաթը մէկ երկու օր, այս կամ այն հրապուրիչ զբօսատեղին երթալով ու ջուրի նման ոսկի խարճելով։

Այս անհոգ ու հեշտ կենակցութիւն մէկ երկու ամիս տեւեց և այդ ժամանակամիջոցին գրեթէ լուրջ գործերով չկրցան պարապիլ ո՛չ Գրիգորեանց ո՛չ Տագրեան, ոչ ալ Կարապետ, ամէն օր զուարճութեան ու բերանփոխի վրայ կը խորհէին, տեղի տալով երեք աղջիկներու եւ երկու երիտասարդին փափաքներուն։ Զմոռնանք ըսել որ Օնիկ ալ անմաս չէր այս զբօսական պտոյտներէն որուն աղը դարձած էր գրեթէ իր կենցաղագէտ վարմունքով զուարթ լեզուով ու մանաւանդ այն տեղերու մասին ունեցած փորձառական հմտութեամբ։

Երբ աշունը մօտեցաւ, Գրիգորեանց վերջ տալով հաճոյական ժամանցներուն, սկսաւ հեռուէ հեռու գործերով զբաղիլ։ Թէեւ իր ներկայութիւնն անհրաժեշտ էր Մանչէսթրի գործերուն գլուխ, ազգայն նկատելով որ Ֆրիդ գալէն ի վեր համեմատաբար երիտասարդացած, առողջացած և առոյգացած էր, չէր ուզեր հանգստութիւնը զոհել գործին, առուտուրին, որուն պէտքն ալ այնչափ զգալի չէր այլ և իրեն համար երբ արդէն միլիոնատէր եղած էր։ Իր առողջութեան չափ ալ Ալիսի կացութիւնը նկատողութեան կ'առնէր Գրիգորեանց, աղջիկը բոլորովին փոխուած էր Պոլսոյ մէջ, ո՛չ տրտունջ ունէր, ո՛չ անհանգիստ կ'ըլլար, ո՛չ ալ կը տխրէր, ամէն օր ուրախ զուարթ կ'երեւար հօրը ինչ որ թանկագին առաւելութիւն մ'էր վշտատար մարդուն համար և ամենամեծ պատճառ մը Պոլիսէն չհեռանալու։

Միւս կողմէ Կարապետ աղան ալ վերջնականապէս չէր կարգադրած Պոմպայի գործը, թէեւ ինք պաշտօնեան էր Գրիգորեանցի և ոչ է պատասխանատուութիւն չէր ծանրանար իր վրայ, սակայն իր իսկ ձեռքով հիմնած էր Հնդկաստանի գործը զոր այնչափ ուռճանալէ, բարգաւաճելէ ետք չէր ուզեր երեսի վրայ ձգել։ Ուստի Պոլիս վերադառնալէ մէկ քանի ամիս վերջ.

—Ի՞նչ պիտի ըլլայ մեր կացութիւնը հարցուց օր մը Գրիգորեանցի. գործերը ինչ պիտի ընենք։

—Իրաւ որ չեմ գիտեր պատասխանեց միլիոնատէրը, ես ալ շուարած մնացած եմ. այդ մասին որոշում մը տալ խիստ դժուար է։

—Դուք հոս մնացէք, յարեց Կարապետն, ես Մանչէսթր երթամ անկէ ալ Պոմպայ անցնիմ. իրաւ նամակով ամէն բանի կը տեղեկանանք, բայց վերջապէս երթալ աչքով տեսնել պէտք է թէ ճշմարիտ են գրուածները։

Երկուքն ալ միչտ կը խորհրդակցէին այս խնդիրին վրայ առանց կարող ըլլալու որոշում մը տալ։

Գրիգորեանց՝ ուրիշ աւելի ծանր մտածում մը ունէր սակայն, ո՞վ պիտի ըլլար իրեն յաջորդը, ո՞վ պիտի կառավարէր այս մեծ նարստութիւնը. արժանիքը բաւական չէր, պէտք էր իր վստահութիւնն ալ գրաւած ըլլար իր գործին ապագայ վարիչը։ Մանչ զաւակ չունէր, ինչ որ ամէնէն մեծ անեղութիւնն էր, չա՛տ չա՛տ փեսան պիտի յաջորդէր իրեն, բայց ո՞վ պիտի ըլլար փեսան։ Աղջիկը դժբախտ ընտրութիւն մը ըրած, քրոջը զաւակին սէր տուած էր, որուն հետ ամուսնանալ անկարելի էր բնականաբար Հայ եկեղեցւոյ օրէնքով։ Այս անյաղթելի արգելքն էր, ինչ ուղղութեան պիտի հետեւէր աղջիկը. ուրիշի մ'ալ սիրտ պիտի տար, թէ յաւիտենապէս պիտի ողբար նախախայրիկ զգացումին վրայ։

Սեղմ հայրը մէկ կողմէն զուարճանալով հանդերձ, միւս կողմէն ալ մտքէն չէր կրնար հեռացնել զինք չարչարող այս մտածումներն որոնց մասին քան չէր ուզեր յայտնել Ալիսի, ոչ ալ կը փափաքէր որ ուրիշներ այս խընդիրներուն վրայ խօսին անոր հետ։ Աղջիկը հիմա անհոգ անխռով կեանք ի՛անցնէր, ինչո՞ւ միտքը բան ձգէր ու վրդովէր անոր հանգիստը։ Իրր քաղաքակիրթ մարդ։ չէր կրնար ու չէր ալ ուզեր ազդեցութիւն բանեցնել աղջկանը վրայ, գիտէր որ չուտով պիտի զգացուէր անոր զգայուն սիրտին մէջ բացուած վէրքը, ուստի փոխանակ զայն գրգռելու, աւելի նպաստաւոր կը սեպէր լուռ կենալ և սպասել ժամանակի ընթացքին որ սիրային խնդիրներու մէջ մանաւանդ մեծ դեր ունի։

Ոչ միայն Ալիս, Աարինէ ալ բան մը չէր զգացներ որ սրտին վիշտը արտայայտէր. երկու դժբախտ սիրահարներն ալ ամէն ժամանակէ աւելի զբաղած էին, որոնց այս անտարբերութեան խելք չէր կրնար հասցնել Գրիգորեանց, ոչ իսկ մտքէն կ'անցընէր որ անոնց զուարթութիւնը կեղծ ու զիրենք խաբելու համար միայն ըլլար։ Ամէն պարագայի մէջ սակայն յուսալի էր երկու աղջիկներու ընթացքը, եթէ զուարթութիւնը արուեստական ըլլար իսկ, կրնար բնականի փոխուիլ կամ կամաց, քանի որ թարմ աղջիկներ չէին կրնար իրենց ամբողջ կեանքը դառնութեամբ անցնել, անկարելի պիտի մը ձախողուածին զոհուելով։

Ո՞վ գիտէ՝ ինչ անակնկալներ կրնային պատահիլ ժամանակի ընթացքին մէջ, կարելի է այնպիսի երիտասարդ մը ներկայանար որ կարող ըլլար սիրտը գրաւել Ալիսի, կամ ինք աղջիկը համակրէր ուրիշ արժանաւորագոյնի մը ու սիրտ տար անոր։ Գրիգորեանց այս ամէն հաւանականութիւնները նկատի առնելով կը փափաքէր անտարբեր ընթացք մը բռնել աղջկան նկատմամբ, և սպասել որ բանը կամ դիպուածը օգնէ իրենց, ինչպէս որ Վահէի խնդիրին մէջ պատահած էր։

(Շարունակելի)

Տէր և Տնօրէն
ՑՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԴԱՇՅԷՐԵԱՆ